

Risikorapporten er udarbejdet i overensstemmelse med oplysningsforpligtelserne fastsat i CRR-forordningens del 8 samt dertilhørende retningslinjer (EBA/GL/2016/11). Krav om offentliggørelse af oplysninger omkring individuelt solvensbehov er forankret i Bekendtgørelse om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov (BEK nr. 295 af 27/03/2014).

Reglerne for kreditinstitutters kapitaldækning er fastsat i Europaparlamentets og rådets direktiv 2013/36/EU (CRD) og forordning nr. 575/2013 (CRR), herunder tilknyttede delegerede forordninger og guidelines. Regelsættet udspringer af Basel III-reglerne og fastsætter regler om offentliggørelse af kapitalkrav og risikostyring.

Spar Nords offentliggørelse af oplysninger i henhold til regelsættet sker for Spar Nord Bank A/S, cvr. nr. 13737584 samt datterselskabet Aktieselskabet Skelagervej 15, som er fuldt konsolideret i koncernen. Såfremt andet ikke eksplicit fremgår af rapporten, er tallene udtryk for koncerntal.

Oplysningsforpligtelserne fastsat i CRR-forordningen samt dertilhørende retningslinjer offentliggøres hovedsageligt via denne risikorapport. I tillæg hertil offentliggør Spar Nord kvartalsvise oplysninger "Additional Pillar 3 Disclosures" på bankens hjemmeside www.sparnord.com/investor-relations/finansiel-kommunikation/risikorapporter/.

Tal i risikorapporten er præsenteret i hele mio. kr., medmindre andet er angivet. Der kan derfor opstå afrundingsdifferencer, fordi sumtotaler er afrundet, og de bagvedliggende decimaler ikke fremgår.

Indhold

	Side
Introduktion	1
Forretningsmodel	2
Risikostyring	3
Kapital og solvensbehov	7
Likviditetsrisiko og funding	15
Kreditrisiko	20
Markedsrisiko	36
Operationel risiko	42
Risikoerklæring	45

Introduktion

2019 var et år, hvor dansk økonomi fortsat var i god gænge, og hvor det bredt funderede opsving i dansk økonomi fortsatte med en vækst i BNP, der forventes opgjort i niveauet 1,75 %.

Udvikling i bankens finansielle risici

Bankens kapitalhøjlet ultimo 2019 for den egentlige kernekapitalprocent og bankens samlede kapitalprocent udgjorde henholdsvis 14,6 % og 18,5 % og overstiger således bankens kapitalmålsætninger på henholdsvis 13,5 % og 17,5 % for de respektive kapitalprocenter. Banken har en overdækning på 2,8 mia. kr. eller 5,0 procentpoint i forhold til de opgjorte kapitalkrav.

Bankens gearingsgrad udgjorde ultimo 2019 8,3 %, hvilket er i komfortabel afstand til lovgivningens krav på 3 % og ligeledes til bankens egen målsætning på 6 %.

Banken er således godt rustet til at kunne imødekomme de stigende kapitalkrav i form af såvel SIFI-bufferkrav som en øget kontracyklisk buffer. Spar Nord skal leve op til et SIFI-bufferkrav på 1,0 % ultimo 2020, hvor de første 0,5 % blev indfaset ultimo 2019. Den kontracykliske buffer i Danmark er besluttet øget til 2,0 % med virkning fra ultimo 2020.

Spar Nord udstedte i slutningen af 2019 2,6 mia. kr. af Senior Non-Preferred obligationer, hvilket er gjort for at leve op til kravene om tilstrækkelige nedskrivningseggede passiver, der dagligt omtales som NEP-kravet. NEP-kravet indfases for Spar Nords vedkommende over fire år begyndende i januar 2019. Fuldt indfaset i januar 2022 vil kravet udgøre i niveauet 28 % af bankens risikoeksponering (REA).

Udstedelsen af Senior Non-Preferred obligationer blev gennemført kort tid efter, at banken havde modtaget en rating hos ratingbureauet Moody's Investor Service. Banken har følgende ratings:

- Baseline credit assessment: baa1
- Bank deposit rating: A1 / P-1
- Outlook: Stable

Banken planlægger tilsvarende udstedelser af Senior Non-Preferred i løbet af 2020 og 2021, således at banken ved indgangen til 2022 har udstedt i niveauet 7 mia. kr.

På kreditsiden var udviklingen i 2019 positiv, idet de gunstige makrobetingelser, herunder lave renter og lav ledighed gjorde, at såvel privat- som erhvervs-kundernes bonitet var på et historisk højt niveau, og nedskrivningerne på udlån var meget lave.

Situationen for bankens landbrugskunder udviklede sig positivt i løbet af 2019, hvor de igen havde mulighed for at øge indtjeningen. Dette gjaldt specielt svineproducenterne, der forventes at kunne realisere pæne resultater som følge af stigningen i afregningspriserne, hvilket var et resultat af udbrud af afrikansk svinepest i Kina. Overordnet er landbruget dog stadig en branche, der er udfordret som følge af et højt gælds niveau, men i noget mindre omfang end for 12 måneder siden. Samtidig skal det bemærkes, at Spar Nords eksponering over for landbruget er nedbragt væsentligt over de seneste år og ultimo 2019 kun udgør i niveauet 5 % af bankens udlån og garantier.

Øget betydning af ikke-finansielle risici

Som forventet har der i løbet af 2019 været øget fokus på de ikke-finansielle risici, herunder compliance, risiko for hvidvask og terrorfinansiering, IT-sikkerhed og øvrige operationelle risici, herunder modelrisici og omdømmemæssige risici.

Spar Nord har i en længere årrække været fokuseret på styring af ikke-finansielle risici, og banken har derfor investeret betydelige ressourcer i opnormering, nye systemer og styrkede processer på de respektive risikoområder.

Udviklingen i omverdenen og generelt øget fokus i den finansielle sektor har medført, at der er et forøget fokus på især IT-risici, modelrisici samt produktisici. Fremadrettet vil der ligeledes være fokus på de klimamæssige indvirkninger på bankens risici.

Generelt vil de ikke-finansielle risici være et område, hvor der fremadrettet vil opleves et øget fokus samt en intensivering af investeringerne, hvilket gøres for at holde trit med den hastige udvikling på dette område.

Fremtidsudsigter

Generelt forventes de vigtigste makroøkonomiske forhold, herunder renteniveau, beskæftigelse, ejendomspriser mv., fortsat at udvikle sig på en måde, der er gunstig for bankernes kreditbonitet, men vil fortsat sætte pres på indtjeningen fra den traditionelle ind- og udlånsforretning.

Der forventes ligeledes en positiv vækst i 2020, dog med en mindre afdæmpning i forhold til 2019.

Forretningsmodel

Spar Nord blev grundlagt i Aalborg i 1824 og har historisk været funderet i det nordjyske område, hvor banken stadig er markedsledende.

I perioden fra 2002 til 2010 har Spar Nord etableret og tilkøbt 27 lokale banker (filialer) uden for Nordjylland, og i 2012 fusionerede banken med Sparbank med 23 filialer. Samtidig er der sket tilpasninger af afdelingsnettet, således at Spar Nord i dag har et landsdækkende distributionsnet med 49 lokale banker.

Spar Nord tilbyder alle former for finansielle ydelser, rådgivning og produkter og har forretningsmæssigt fokus på private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret.

Spar Nord koncernen består af de to indtjeningsenheder: Spar Nords Lokale Banker og Handelsområdet. Hertil kommer et antal stabs- og supportafdelinger i hovedsædet i Aalborg.

Vision og strategi

Udviklingen på bankmarkedet og de udfordringer, der følger med den, synes at kalde på grundlæggende forandringer i måden, man driver bank.

Spar Nords udgangspunkt er, at bankens største styrke, også i en mere digital verden, fortsat er evnen til at være en nærværende og personlig bank. Uanset hvad fremtiden bringer, vil der være brug for en bank, som er tæt på kunderne, som kender deres virkelighed og forstår deres behov.

Derfor er det Spar Nords vision – det pejlemærke, alle i banken skal arbejde frem imod – at blive Danmarks mest personlige bank.

Som et led i bestræbelserne på at bringe visionen inden for rækkevidde følger Spar Nord en strategi, der tager afsæt i de tendenser, der aktuelt sætter præg på bankmarkedet, herunder digitaliseringen, det lave renteniveau og de øgede krav fra ny regulering.

Spar Nords strategiske udgangspunkt er, at verden og bankmarkedet vil bevæge sig i en mere digital retning, men at mange kunder også i fremtiden vil ønske at tale personligt med en rådgiver om deres økonomi. Samtidig tager Spar Nord som udgangspunkt, at det i fremtiden vil være en eksistensberettigelse at have stærke digitale tilbud. Samlet fører dette Spar Nord til en strategisk ambition om at blive Den personlige bank i en digital verden.

Kunder

Spar Nords primære målgrupper er private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret. I særlige tilfælde tilbydes finansiering af aktiver i udlandet (primært Tyskland). Ud over traditionel bankfinansiering tilbydes leasingprodukter til erhvervskunder.

Handelsområdet betjener dels kunder fra Spar Nords Lokale Banker, dels større private og institutionelle kunder med ydelser inden for aktier, obligationer, rente, valuta, kapitalforvaltning samt internationale transaktioner.

Endelig udbyder banken via konceptet SparXpres bl.a. forbrugsfinansiering gennem detailhandelsbutikker, gavekortløsninger via indkøbscentre og cityforeninger samt direkte lån på hjemmesiden sparxpres.dk.

På privatkundesiden har Spar Nord fokus på helkunder – forstået på den måde, at Spar Nord for kunder med sund økonomi ønsker at være bank for hele familien og at varetage hele familiens engagement. I det daglige virke har banken således fokus på at fastholde eksisterende helkunder, gøre eksisterende delkunder til helkunder samt tiltrække nye kunder med potentiale.

På erhvervssiden fokuserer Spar Nord på sunde virksomheder på tværs af brancher. Det er således i vid udstrækning et spørgsmål om lokal erhvervsstruktur og lokalt fokus, hvorledes branchefordelingen i de enkelte bankområder ser ud.

På koncernniveau har Spar Nord en kreditmæssig eksponering kendetegnet ved en eksponering mod privatkunder, som er større end sektorgennemsnittet, og en generelt god branchemæssig diversifikation i erhvervskundeporteføljen.

Som udgangspunkt ønsker Spar Nord at være kundens primære pengeinstitut, hvor kundens basisbankforretninger er samlet. Spar Nord kan dog efter konkret vurdering acceptere, at kunden anvender yderligere 1-2 pengeinstitutter, hvilket indebærer, at banken skal kende omfanget af kreditfaciliteter i disse institutter.

Distribution

Kernen i Spar Nords distributionsnet er de 49 lokale banker i hele landet. Spar Nord lægger således stor vægt på den personlige rådgivning, som foregår i fysiske afdelinger – og supplerer denne med velfungerende selvbetjeningsløsninger i form af netbank og mobile platforme.

Risikostyring

Risikotagning indgår som et naturligt element i det at drive bankvirksomhed, hvilket stiller store krav til bankens risikoorganisering og risikostyringsmiljø.

Følgende risici anses som de væsentligste for Spar Nord:

- Kreditrisiko
- Markedsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Operationel risiko

For en uddybende beskrivelse af risikostyringen inden for de enkelte risikoområder, herunder en beskrivelse af politik, overvågning og rapportering henvises til de respektive sektioner.

Oplysningsforpligtelser vedrørende ledelsessystemer, jf. CRR-forordningens artikel 435, stk. 2 litra a-c er beskrevet i årsrapporten side 26-30.

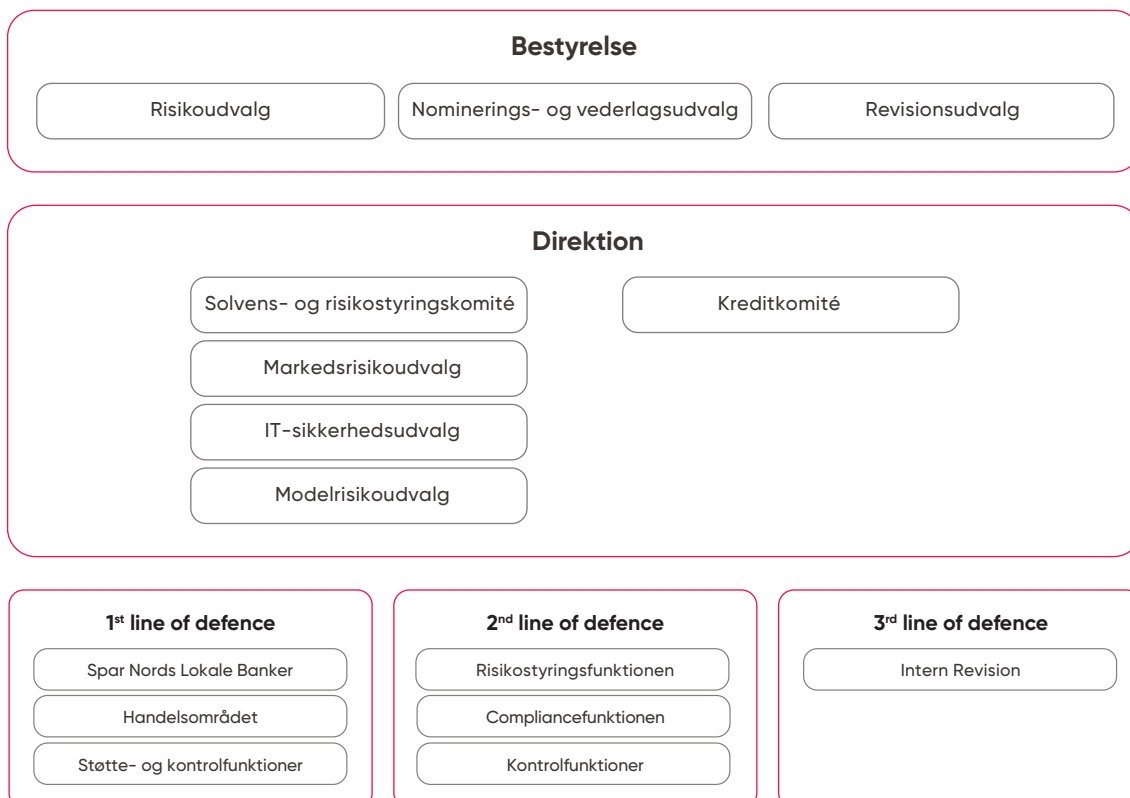
3 Risikoorganisering

Spar Nord har i overensstemmelse med dansk lovgivning etableret en tostrengt ledelsesstruktur bestående af en bestyrelse og en direktion. Endvidere har Spar Nord etableret funktionsadskillelse mellem enheder, der indgår i forretningstransaktioner med kunder, eller i øvrigt påtager risiko på bankens vegne, og enheder, der har ansvaret for risikostyring.

Opbygningen af Spar Nords risikostyringsorganisation fremgår af figur 3.1.

Figur 3.1

Organisering af risikostyring

Sektion 3

Risikostyring

3.2 Direktion

Direktionen varetager i overensstemmelse med de af bestyrelsen udstukne retningslinjer og risikopolitikker den øverste daglige ledelse.

Direktionen skal sikre, at bankens risikopolitikker og retningslinjer implementeres i bankens daglige drift samt sikre, at banken har forretningsgange eller arbejdsbeskrivelser på alle væsentlige områder.

Direktionen videredelegerer specifikke retningslinjer og bemyndigelser til udvalgte afdelinger i banken for den praktiske gennemførelse af de af bestyrelsen vedtagne retningslinjer og politikker.

3.3 Bestyrelsesudvalg

Bestyrelsen har nedsat et risikoudvalg, et nominerings- og vederlagsudvalg og et revisionsudvalg, der har til opgave at stå for det forberedende arbejde inden bestyrelsens behandling af emner inden for de respektive områder.

Med etableringen af bestyrelsesudvalg opnår banken en bedre udnyttelse af de specielle kompetencer, som findes i bestyrelsen, og dermed sikres en dybdegående behandling af bestyrelsesmaterialet. Udvalgene har alene et forberedende formål forud for behandlingen i bestyrelsen og har således ingen selvstændig beslutningskompetence.

Udvalgenes kommissorier er tilgængelige på hjemmesiden www.sparnord.com/udvalg, hvor der ligeledes gives en introduktion til medlemmerne og deres kompetencer.

3.3.1 Risikoudvalg

Risikoudvalgets væsentligste opgaver er at behandle risikorelaterede forhold, herunder gennemgå og vurdere tilstrækkeligheden og effektiviteten af Spar Nords politikker, instrukser og systemer. Endvidere, at rådgive bestyrelsen om bankens overordnede, nuværende og fremtidige risikoprofil og strategi samt påse, at bestyrelsens risikostrategi implementeres effektivt i banken.

Risikoudvalget består af tre uafhængige bestyrelsesmedlemmer. Der er afholdt 4 møder i 2019.

3.3.2 Nominerings- og vederlagsudvalget

Nominerings- og vederlagsudvalget væsentligste opgave er at forestå det forberedende arbejde for bestyrelsens beslutninger vedrørende aflønning, herunder vederlagspolitik samt andre beslutninger herom, som kan have indflydelse på bankens risikostyring. Udvalget forestår endvidere det forberedende arbejde i forhold til processen omkring bestyrelsesevaluering, nominering af bestyrelsesmedlemmer mv.

Nominerings- og vederlagsudvalget består af tre bestyrelsesmedlemmer, heraf 2 uafhængige og ét medarbejdervalgt medlem. Der er afholdt 3 møder i 2019.

3.3.3 Revisionsudvalget

Revisionsudvalgets væsentligste opgave er at overvåge og kontrollere regnskabs- og revisionsmæssige forhold, herunder bl.a. at underrette bestyrelsen om resultatet af den lovpligtige revision. Endvidere, at overvåge om bankens interne kontrolsystem, intern revision og risikostyringssystemer fungerer effektivt i forhold til regnskabsaflægningen.

Revisionsudvalget består af tre medlemmer, hvoraf to er uafhængige. Der er afholdt 6 møder i 2019.

3.4 Risikokomiteer og -udvalg

Direktionen har nedsat en række komitéer og udvalg, som på specifikke områder bidrager til Spar Nords risikostyring, og som forbereder sager og temaer til behandling i direktion og bestyrelse.

Solvens- og Risikostyringskomitéen

Solvens- og Risikostyringskomitéen består af et medlem fra direktionen, Handelsområdet, Kreditkontoret, Økonomiafdelingen og Risikostyring. Komitéen mødes kvartalsvis og har til formål at formulere målsætninger og principper for opgørelsen af det tilstrækkelige kapitalgrundlag og det individuelle solvensbehov. Solvens- og Risikostyringskomitéen indstiller det individuelle solvensbehov til godkendelse i bestyrelsen. Komitéen behandler input fra Markedsrisiko-, IT-sikkerheds- og Modelrisikoudvalget, hvilket sikrer, at eventuelle kapitalmæssige konsekvenser behandles i den primære instans for kapital og solvens.

Markedsrisikoudvalg

Markedsrisikoudvalget består af et medlem fra direktionen, Handelsområdet, Økonomiafdelingen og Risikostyring. Udvalget mødes kvartalsvis og gennemgår udviklingen i Spar Nords positioner, risici samt likviditetssituationen sammen med forventningerne til markedsudviklingen og fremtidige planer.

IT-sikkerhedsudvalg

IT-sikkerhedsudvalget består af et medlem fra direktionen, IT-afdelingen, Risikostyring samt udvalgte forretningsdirektører. Udvalget har til opgave at rådgive og behandle sager i relation til Informationssikkerhedspolitikken samt de dertil relaterede regler, procedurer og beredskabsplaner.

Modelrisikoudvalg

Modelrisikoudvalget består af et medlem fra direktionen, Risikostyring og Kreditkontoret. Udvalget mødes kvartalsvis og har til formål at diskutere og overvåge Spar Nords styring af modelrisici.

Sektion 3

Risikostyring

Kreditkomité

Kreditkomitéen består af et medlem fra direktionen, Kreditkontoret og Storkundeområdet. Komitéen behandler kreditsager, der ligger ud over Kreditkontorets bevillingsgrænser eller er af principiel karakter. Komitéen samles flere gange om ugen. Ofte vil sager, der har været behandlet i Kreditkomitéen, blive forberedt til senere behandling i bestyrelsen.

3.5 1st line of defence

Forretningsenhederne Spar Nords Lokale Banker og Handelsområdet udgør sammen med støtte- og kontrolfunktioner 1st line of defence. Den daglige styring af bankens risici sker gennem risikopolitikker, instrukser, limits samt en række interne kontroller. Den daglige styring af bankens risici foretages på alle bankens væsentlige risikoområder, herunder kredit-, markeds-, likviditet- og operationel risiko. For at understøtte forretningsenhederne i forhold til bekæmpelse af hvidvask og terrorfinansiering har banken endvidere etableret en central AML-funktion, der ligger i 1st line of defence.

3.6 2nd line of defence

Bankens 2nd line of defence udgøres af flere organisatoriske enheder, herunder risikostyringsfunktionen og compliancefunktionen, der har centrale opgaver med overvågning, kontrol og rapportering af bankens risici og kontrolmiljø.

Risikostyringsfunktionen

Risikostyringsfunktionen er ansvarlig for at opnå et samlet overblik over banken og dens risikoeksponeringer for derigennem at kunne vurdere, hvorvidt der sker betryggende styring heraf. Risikostyringsfunktionens ansvarsområder omfatter bankens risiko-behæftede aktiviteter på tværs af risikoområder og organisatoriske enheder samt risici hidrørende fra outsourcete funktioner. Risikostyringsfunktionen fungerer endvidere som sekretariat for bankens risikoudvalg og skal således bistå risikoudvalget med information omkring bankens risici.

Den risikoansvarlige har direkte referencelinje til bankens direktion. Risikostyringsfunktionen rapporterer kvartalsvis til bestyrelsen. Risikostyringsfunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

Afskedigelse af den risikoansvarlige kræver bestyrelsens forudgående godkendelse.

Compliancefunktionen

Compliancefunktionen er ansvarlig for at vurdere og kontrollere overholdelse af gældende lovgivning, branchestandarder, interne regelsæt samt rådgive om, hvordan compliancerisici reduceres.

Den complianceansvarlige har direkte referencelinje til bankens direktion. Compliancefunktionen rapporterer kvartalsvis til direktionen og halvårligt til bestyrelsen. Compliancefunktionens arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan.

Afskedigelse af den complianceansvarlige kræver bestyrelsens forudgående godkendelse.

3.7 3rd line of defence

Intern revision udgør 3rd line of defence og er ansvarlig for at planlægge og udføre revision med det formål at opnå høj grad af sikkerhed for, at koncernregnskabet og årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Intern Revision fungerer endvidere som sekretariatsfunktion for bankens revisionsudvalg.

Intern Revision har direkte reference til bestyrelsen og rapporterer løbende til direktion og bestyrelse. Intern Revisions arbejde tager udgangspunkt i den af bestyrelsen godkendte årsplan og omfatter bl.a. stikprøvevis revision af forretningsgange og interne kontroller på væsentlige og risikofyldte områder, herunder i forbindelse med regnskabsafslæggelsen.

Afskedigelse af bankens revisionschef kræver bestyrelsens forudgående godkendelse.

3.8 Rapportering

For at sikre et tilstrækkeligt beslutningsgrundlag for direktion og bestyrelse modtager ledelsen en betydelig mængde rapportering inden for bankens væsentligste risikoområder.

Af figur 3.2 fremgår den risikorapportering, som tilgår bestyrelsen, herunder hyppighed, anvendelsesområde samt det primære indhold af rapporteringen. Bestyrelsen er løbende involveret i at definere det indhold, som ønskes rapporteret.

Sektion 3

Risikostyring

Figur 3.2

Risikopolitikker – retningslinjer – risikorapportering

RISIKOPOLITIKKER OG RETNINGSLINJER		
Governance	Hyppighed	
Risikopolitikker	Årlig	Databeskyttelsespolitik
		Forsikringspolitik
		Informationssikkerhedspolitik
		Kapitalpolitik og Kapitalberedskabsplan
		Kreditpolitik
		Likviditetspolitik og Funding- og likviditetsberedskabsplan
		Markedsrisikopolitik
		Modelrisikopolitik
		Politik for IT-risikostyring
		Politik for operationel risiko
		Politik for risikoappetit og risikobegrænsende foranstaltninger på hvidvaskområdet
		Politik om Spar Nords oplysningsforpligtelser
		Produktpolitik
Retningslinjer	Årlig	§ 70 instruks – Bestyrelsens retningslinjer til direktionen
RISIKORAPPORTERING		
Risikoområde	Hyppighed	
Overordnet risikostyring	Løbende	<i>Revisionsrapport</i> - Gennemgang af diverse risikoområder
	Kvartalsvis	<i>Intern Risikorapport</i> - Samlet overblik over udviklingen i de væsentligste risici (kapital, kreditrisiko, likviditetsrisiko, markedsrisiko, operationel risiko) - Monitorering af Spar Nords risikoprofil - Opfølgning på indikatorer fastsat i genopretningsplan
	Kvartalsvis	<i>Individuelt solvensbehov (ICAAP)</i> - Vurdering af risikoprofilen og opgørelse af det tilstrækkelige kapitalgrundlag. - Konklusioner på stresstest og vurdering af kapitalbehovet for de enkelte risici En gang årligt udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Halvårlig	<i>Compliancerapport</i> - Gennemgang af de væsentligste compliancekontroller - Status på igangværende opgaver En gang årligt udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Halvårlig	<i>DPO-rapport</i> - Gennemgang af de væsentligste kontroller i forhold til overholdelse af Databeskyttelsesforordningen og Databeskyttelsesloven - Status på igangværende opgaver En gang årligt udarbejdes en udvidet version af rapporten.
	Årlig	<i>Kredit- og balancerapport</i> - Gennemgang og analyse af aktiver, herunder specifik gennemgang af enkelteksponeringer - Analyse og vurdering af den fremtidige udvikling på væsentlige brancher og aktivområder
Kreditrisiko	Halvårlig	<i>Rapportering vedr. svage eksponeringer</i> - Gennemgang af alle svage eksponeringer større end 50 mio. kr.
	Månedlig	<i>Rapportering vedr. engagementsudvidelser over 10 mio. kr.</i> - Engagementsudvidelser over 10 mio. kr., som ikke har været behandlet i bestyrelsen
	Månedlig	<i>Rapportering vedr. overtræk over 1 mio. kr.</i> - Oversigt over alle enkelte overtræk over 1 mio. kr.
	Månedlig	<i>Rapportering vedr. overtræksstatistik</i> - Oversigt over overtræksstatistik på alle bankområder
	Månedlig	<i>Markedsrisikorapport</i> - Overblik og udvikling i aktuelle rente-, aktie- og valutarisiko - Status på udnyttelse af rammer og instruksgrænser
Likviditetsrisiko	Månedlig	<i>Likviditetsrapport</i> - Overblik og udvikling i kort- og langsigtede likviditetsrisiko - Status på udnyttelse af rammer og instruksgrænser
	Årlig	<i>Opgørelse og vurdering af likviditetsposition og likviditetsrisici (LLAAP)</i> - Samlet opgørelse og vurdering af Spar Nords likviditetsposition og likviditetsrisici Vurderingen understøtter Spar Nords likviditetsstyring og indgår som element i opgørelse af individuelt solvensbehov.
IT-risiko	Kvartalsvis	<i>Rapportering fra IT-sikkerhed</i> - Væsentlige hændelser eller brud på IT-sikkerheden - Gennemførte awareness-aktiviteter

Kapital og solvensbehov

Udvikling i 2019

2019 har været et år, hvor Spar Nord har haft en solid indtjening. Denne indtjening har været medvirkende til at sikre Spar Nord en styrket kapitalposition i forhold til indgangen til 2019.

Spar Nord har forøget sine kapitalprocenter samtidig med, at forretningen er vokset. Ligeledes er en væsentlig andel af årets indtjening hensat som udbytte til Spar Nords aktionærer. Bestyrelsen indstiller, at der for 2019 udbetales udbytte på 3,5 kr. pr. aktie, hvilket udgør 431 mio. kr. svarende til 41% af årets resultat. Den samlede udlodning inklusiv renter på udstedt hybrid kernekapital er opgjort til 45% af årets resultat.

Kapitaloverdækningen falder fra 6,6 til 5,0 procentpoint. Faldet i overdækningen skyldes primært et øget kombineret kapitalbufferkrav.

Det kombinerede kapitalbufferkrav stiger fra 1,9% til 4,0% af den samlede risikoeksponering. Stigningen kan henføres til aktivering af den kontracykliske kapitalbuffer for danske krediteksponeringer på 1,0% og kravet fra kapitalbevaringsbufferen stiger fra 1,9% til 2,5%. Herudover indføres SIFI-bufferkravet med 0,5%.

Kapitaloverdækningen vil forventeligt falde til niveauet 3,5% i løbet af det kommende år, da det kontracykliske bufferkrav stiger til 1,5% pr. 30. juni 2020 og efterfølgende til 2,0% ultimo 2020 for danske eksponeringer. Herudover skal Spar Nord opfylde et SIFI-bufferkrav på 1,0% ultimo 2020.

I 4. kvartal 2019 har Spar Nord for første gang udstedt obligationer af typen Senior Non-Preferred med henblik på at kunne overholde det fastsatte NEP-krav.

DEN SAMLEDE RISIKOEKSPONERING

56,0 mia. kr.

2018: 53,9 mia. kr.

EGENTLIG KERNEKAPITALPROCENT

14,6 %

2018: 14,0 %

KAPITALPROCENT

18,5 %

2018: 18,0 %

INDIVIDUELT SOLVENSBEHOV

9,5 %

2018: 9,5 %

KAPITALOVERDÆKNING I PROCENTPOINT

5,0

2018: 6,6

GEARINGSGRAD

8,3 %

2018: 8,7 %

Definition af kapitalkrav

Det regulatoriske kapitalkrav udtrykker den kapital, et pengeinstitut skal reservere til at dække den risiko, som pengeinstituttet har påtaget sig afledt af forretningens aktiviteter inden for områderne kredit- og markedsrisiko samt operationel risiko.

Det skal sikres, at Spar Nord til ethvert tidspunkt råder over tilstrækkelig kapital, der understøtter fremtidige aktiviteter og vækst. Samtidig skal det sikres, at Spar Nord vil kunne modstå tilbageslag i konjunkturerne. Banken skal således kunne absorbere uventede væsentlige kredittab, væsentlige negative ændringer i værdien af de markedsrisikorelaterede positioner eller tab som følge af en operationel risikohændelse.

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

4.1 Kapitalpolitik

Kapitalpolitikken danner grundlaget for Spar Nords risikoprofil på kapitalområdet. Formålet med kapitalpolitikken er, at Spar Nord til enhver tid overholder den gældende lovgivning, der omfatter følgende tre områder:

- Opgørelse af risikoeksponering, kapitalgrundlag og kapitalkrav
- Individuelt solvensbehov og tilsynsproces
- Markedsdisciplin gennem en række oplysningsforpligtelser

Der er i kapitalpolitikken fastlagt målsætninger for den egentlige kernekapitalprocent og kapitalprocenten. Spar Nords kapitalmålsætninger ultimo 2019 er:

- Egentlig kernekapitalprocent på 13,5
- Kapitalprocent på 17,5

I bestræbelserne på at overholde de beskrevne målsætninger har Spar Nord vedtaget en række retningslinjer, der skal sikre, at styringen af Spar Nords kapitalforhold er tilstrækkelig, og at den gældende lovgivning overholdes.

I kapitalpolitikken er der ligeledes fastlagt en målsætning for gearingsgraden i Spar Nord. Det er vurderet, at Spar Nord, ud fra den overordnede risikoprofil, bør have en gearingsgrad på minimum 6 %.

Endelig omfatter kapitalpolitikken Spar Nords udlodningspolitik, hvori det i 2019 har været hensigten at udbetale et ordinært udbytte inden for et interval på 40–50 % af årets nettoresultat. I 2020 vil intervallet blive justeret således, at det vil være hensigten at udbetale 30–50 % af årets nettoresultat som ordinært udbytte.

4.2 Udvikling i kapitalprocenter

Ved anvendelse af overgangsordningen vedrørende IFRS 9 har Spar Nord ultimo 2019 en egentlig kernekapitalprocent på 14,6, en kapitalprocent på 18,5 og et individuelt solvensbehov, der er opgjort til 9,5 %. Overdækningen i forhold til Spar Nords kapitalkrav er på 5,0 procentpoint. Overdækningen er specificeret i figur 4.13. De opgjorte kapitalprocenter og den tilhørende overdækning er vist i figur 4.1.

Figur 4.1

Kapitaldækning og overdækning ved anvendelse af IFRS 9 overgangsordning

%	2019	2018
Egentlig kernekapitalprocent	14,6	14,0
Kernekapitalprocent	16,1	15,6
Kapitalprocent	18,5	18,0
Individuelt solvensbehov	9,5	9,5
Procentpoint		
Overdækning egentlig kernekapitalprocent	5,0	6,6
Overdækning kapitalprocent	5,0	6,2

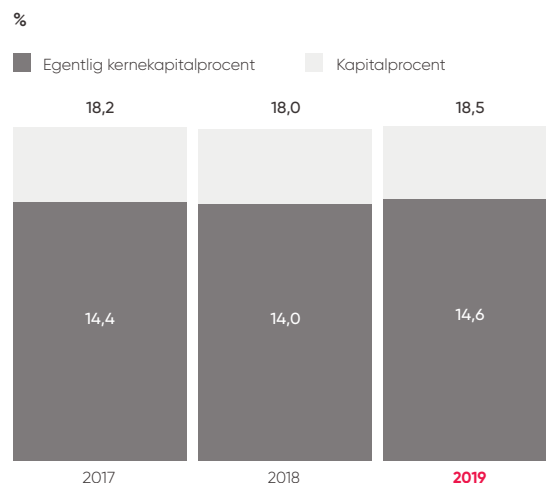
Figur 4.2

Kapitaldækning og overdækning ved fuld indfasning af IFRS 9

%	2019	2018
Egentlig kernekapitalprocent	14,3	13,6
Kernekapitalprocent	15,8	15,2
Kapitalprocent	18,1	17,6
Individuelt solvensbehov	9,5	9,4
Procentpoint		
Overdækning egentlig kernekapitalprocent	4,6	6,2
Overdækning kapitalprocent	4,6	6,2

Figur 4.3

Egentlig kernekapitalprocent og kapitalprocent 2017 – 2019

4.3 Kapitalgrundlag

Kapitalgrundlaget består overordnet af egentlig kernekapital, hybrid kernekapital samt supplerende kapital.

Egentlig kernekapital, kernekapital og kapitalgrundlag opgøres med henblik på opgørelse af kapitalprocenterne. Kapitalprocenterne udtrykker Spar Nords kapitalmæssige ressourcer, der skal opfylde henholdsvis Spar Nords målsætninger, jævnfør kapitalpolitikken, samt de regulatoriske krav.

4.3.1 IFRS 9

I 2018 implementerede Spar Nord IFRS 9. De nye regnskabsregler resulterede i en stigning i den samlede korrektivkonto fra 31. december 2017 til 1. januar 2018. Udviklingen i korrektivkontoen har medført, at Spar Nords egenkapital primo 2018 blev reduceret med 195 mio. kr. efter skat.

De nye regnskabsregler har medført, at en overgangsordning relateret til IFRS 9-effekten er indført i CRR. Overgangsordningen kan tilvælges med henblik på at indfase effekten af IFRS 9 i forbindelse med opgørelsen af kapitalgrundlaget. Denne overgangsordning er opdelt i to elementer:

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

- Det statiske element: Den initiale omkostning ved skift af regnskabsregler
- Det dynamiske element: Omkostninger som følge af en eventuel forværring af de makroøkonomiske udsigter. Det dynamiske element opgøres som den løbende udvikling i korrektivkontoen for stadie 1 og 2 mellem 1. januar 2018 og et givet fremtidigt opgørelsestidspunkt

Spar Nord har valgt at anvende den kapitalmæssige overgangsordning for både det dynamiske og statiske element.

Anvendelsen af overgangsordningen bevirker, at effekten af IFRS 9 indregnes i kapitalgrundlaget over en 5-årig periode.

Overgangsordningens forløb er vist i figur 4.4. Det fremgår heraf, at Spar Nord i 2019 kan tilbagelægge 85 % af den opgjorte IFRS 9-effekt til den egentlige kernekapital.

Figur 4.4

Overgangsordning IFRS 9

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Overgangsordning i %	95	85	70	50	25	0
Statisk element i mio. kr. efter skat	185	166	136	97	49	0
Dynamisk element i mio. kr. efter skat	21	22	-	-	-	-
Samlet effekt af IFRS 9 overgangsordning	206	188	-	-	-	-

Den positive effekt af den tilvalgte overgangsordning er vist i figur 4.4, hvor det fremgår, at den egentlige kernekapital øges med 188 mio. kr. ultimo 2019. Der henvises i øvrigt til "Additional Pillar 3 Disclosures Q4 2019 - fane 2" vedrørende IFRS 9-effekten.

4.3.2 Udstedte kapitalinstrumenter

Spar Nord har udstedt hybrid kernekapital med en samlet hovedstol på 850 mio. kr., der er fordelt på to lån på henholdsvis 400 mio. kr. og 450 mio. kr.

Der er udstedt supplerende kapital med en samlet hovedstol på 1.329 mio. kr., der er fordelt på 4 udstedelser på henholdsvis 429 mio. kr. (SEK 600 mio.), 400 mio. kr., 350 mio. kr. og 150 mio. kr.

Spar Nords udstedte hybrid kernekapital og supplerende kapital er alle etableret med vilkår, der lever op til kravene for indregning i kapitalgrundlaget under CRR. Kapitaludstedelserne indregnes derfor i kapitalgrundlaget med hovedstolen reguleret for tilfaldt egenbeholdning samt eventuelle ikke afholdte omkostninger.

Figur 4.5 giver et overblik over Spar Nords kapitaludstedelser, der indgår i opgørelsen af kapitalgrundlaget.

Figur 4.5

Udstedt hybrid kernekapital og supplerende kapital

Mio. kr.	Hovedstol	Første call dato	Udløbsdato
Hybrid kernekapital - DK0030362512	400	10.06.2020	Ingen udløb
Hybrid kernekapital - DK0030386297	450	06.12.2021	Ingen udløb
Supplerende kapital - NO0010808033	429	18.10.2022	18.10.2027
Supplerende kapital - DK0030422357	400	19.06.2023	19.06.2028
Supplerende kapital - DK0030431341	150	29.05.2024	29.05.2029
Supplerende kapital - DK0030432075	350	29.05.2024	29.05.2029

Se "Additional Pillar 3 Disclosures Q4 2019 - fane 4" for yderligere oplysninger omkring Spar Nords udstedte kapitalinstrumenter.

4.3.3 Opgjort kapitalgrundlag

Kapitalgrundlaget er i løbet af 2019 forøget med 645 mio. kr. Kapitalgrundlaget er hovedsageligt påvirket af udviklingen på følgende tre områder:

- Årets resultat efter skat
- Hensættelse til forventet udbytte for 2019
- Reduktion i fradrag for finansielle kapitalandele

Årets resultat efter skat og før renter på hybrid kernekapital bidrager positivt med 1.059 mio. kr. Heraf er der hensat 431 mio. kr. til forventet udbytte for 2019 svarende til 3,5 kr. pr. aktie.

Der er i 2019 betalt 49 mio. kr. i renter på udstedt hybrid kernekapital.

Det ses i figur 4.6, at det samlede fradrag for finansielle kapitalandele reduceres med 142 mio. kr. Reduktionen sker til dels som følge af et højere bundfradrag idet, at den egentlige kernekapital efter fradrag er øget. Herudover er der sket en reduktion i de samlede besiddelser af kapitalandele i den finansielle sektor.

Figur 4.6

Opgørelse af kapitalgrundlag

Mio. kr.	2019	2018
Aktiekapital	1.230	1.230
Overført resultat	7.579	7.043
Overgangsordning IFRS 9	188	206
Opskrivningshænlæggelser	92	103
Foreslået udbytte	-431	-431
Immaterielle aktiver	-143	-146
Fradrag for summen af kapitalandele < 10 %	-205	-376
Fradrag for summen af kapitalandele > 10 %	-71	-35
Forsigtig værdiansættelse	-21	-21
Regulering tilladt beholdning egne aktier	-25	-23
Kunders beholdning af Spar Nord aktier på basis af lånefinansiering	0	-1
Egentlig kernekapital efter primære fradrag	8.192	7.549
Hybrid kernekapital	843	843
Fradrag for summen af kapitalandele < 10 %	-3	-5
Kernekapital (inkl. hybrid kernekapital) efter fradrag	9.032	8.387
Supplerende kapital	1.308	1.314
Fradrag for summen af kapitalandele < 10 %	-5	-10
Kapitalgrundlag efter fradrag	10.335	9.691

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

4.4 Den samlede risikoeksponering

Den samlede risikoeksponering (REA) anvendes ved fastsættelse af minimumskapitalkravet samt i opgørelsen af kapitalprocenter, bufferkrav og det individuelle solvensbehov. Risikoeksponeringen udgør grundlaget til fastlæggelse af den kapital, der skal reserveres i forhold til den risiko, Spar Nord har påtaget sig ved aktiviteter indeholdende kredit- og markedsrisiko. Endelig indgår den operationelle risiko som et element i den samlede risikoeksponering.

Spar Nord opgør den samlede risikoeksponering for kredit- og markedsrisiko med udgangspunkt i standardmetoden. Til beregning af modpartsrisikoen anvendes markedsværdimetoden, mens risikoeksponeringen mod operationel risiko tager udgangspunkt i basisindikatormetoden. Derudover benytter Spar Nord den udbyggede metode for finansielle sikkerheder.

Figur 4.7 viser Spar Nords anvendelse af kapitalmodeller.

Figur 4.7

Spar Nord anvendelse af kapitalmodeller

Kreditrisiko	Standardmetoden
Modpartsrisiko	Markedsværdimetoden
Værdiansættelse af sikkerheder	Den udbyggede metode
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operationel risiko	Basisindikatormetoden
CVA - Kreditværdijustering	Standardmetoden

4.4.1 Opgjort risikoeksponering

Spar Nords samlede risikoeksponering er i løbet af 2019 forøget med 2,1 mia. kr. således, at den ultimo året udgør 56,0 mia. kr.

Den samlede risikoeksponering fra kreditrisiko er i 2019 forøget med 3,0 mia. kr. og udgør ultimo året 47,1 mia. kr. Heraf udgør risikoeksponeringen fra OTC-forretninger med finansielle modparter (CVA-risiko) 160 mio. kr.

Der er taget højde for, at overgangsordningen for IFRS 9 medfører en forøget risikoeksponering. Effekten er opgjort til 188 mio. kr. ved udgangen af 2019.

Spar Nords forretningsomfang er vokset markant i 2019. Det samlede udlån inkl. mellemværender med pengeinstitutter er steget 7,2 mia. kr., hvilket har medført en generel forøgelse af risikoeksponeringen på flere områder, som det også fremgår af figur 4.8. Det ses, at det primært er eksponeringer mod selskaber, der øger risikoeksponeringen. Sekundært øges eksponeringerne mod detailkunder.

Det ses yderligere i figur 4.8, at der sker en reduktion i eksponeringer ved misligholdelse. Jævnfør bankens fondsbørsmeddelelse for 3. kvartal 2019 forklares denne udvikling hovedsageligt af, at der er foretaget en gennemgang af alle væsentlige eksponeringer med individuelle nedskrivninger. Denne

gennemgang har medført omplacering af engagementer for 948 mio. kr. fra stadie 3 til stadie 2 og 1 i henhold til IFRS 9, der ligeledes medfører et fald i eksponeringerne kategoriseret som misligholdte. Eksponering med høj risiko falder ligeledes. Eksponeringskategorien indeholder primært udlån til projektfinsiering inden for ejendomssektoren.

Risikoeksponeringen afledt af markedsrisiko er i 2019 reduceret med 785 mio. kr. til 3,3 mia. kr., hvilket primært kan henføres til en reduceret eksponering i gældsinstrumenter. Herunder er det bruttorenterisikoen, der medfører et fald i REA under den generelle renterisiko på 895 mio. kr. Der henvises i øvrigt til figur 7.3 i sektion 7 for indblik i denne udvikling. Baggrunden er primært, at afdækning af DKK-renterisiko i højere grad sker ved anvendelse af DKK-instrumenter.

REA afledt af specifik risiko øges med 169 mio. kr.

Som det fremgår af figur 4.8, er eksponeringen på øvrige risikoområder på niveau med ultimo 2018

Risikoeksponering fra operationel risiko er faldet med 150 mio. kr. og udgør 5,6 mia. kr.

Den opgjorte samlede risikoeksponering fremgår af figur 4.8.

Figur 4.8

Den samlede risikoeksponering

Mio. kr.	Risikoeksponering	
	2019	2018
Kreditrisiko inkl. CVA		
- Centralregeringer eller centralbanker	0	0
- Regionale eller lokale myndigheder	3	0
- Offentlige enheder	39	39
- Institutter	544	406
- Selskaber	21.125	17.949
- Detail	15.803	14.833
- Eksp. sikret ved pant i fast ejendom	2.548	2.215
- Eksp. ved misligholdelse	935	2.586
- Eksp. forbundet med særlig høj risiko	908	1.400
- Kollektive inv. ordninger	4	10
- Aktieeksponeringer	3.049	2.728
- Andre poster	1.949	1.751
CVA risiko	160	112
Kreditrisiko i alt inkl. CVA	47.068	44.029
Markedsrisiko		
- Gældsinstrumenter	2.947	3.683
- Aktier mv.	297	324
- Valutarisiko	91	115
- Råvarerisiko	4	3
Markedsrisiko i alt	3.340	4.125
Operationel risiko i alt	5.555	5.705
I alt	55.963	53.858

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

4.5 Individuelt solvensbehov

Lov om finansiell virksomhed (FIL) fastsætter krav til det individuelle solvensbehov samt et eventuelt yderligere kapitalkrav. Dette kapitalkrav skal dække de risici, som vurderes ikke at være tilstrækkeligt dækket af minimumskravet på 8 % i henhold til CRR. Det drejer sig eksempelvis om forretningsrisici samt særlige kreditrisici.

Spar Nord anvender den såkaldte 8+ model, som Finanstilsynet anviser i sin vejledning. En 8+ tilgang betyder, at der tages udgangspunkt i minimumskravet på 8 % af den samlede risikoeksponering (søjle I) med tillæg for risici og forhold, der ikke fuldt ud afspejles i opgørelsen af den samlede risikoeksponering. Med andre ord antages almindelige risici at være dækket af kravet om 8 %, og der skal derfor tages stilling til i hvilket omfang, et institut har risici derudover, som nødvendiggør et tillæg i det opgjorte solvensbehov (søjle II).

I Finanstilsynets vejledning er der inden for en række risikoområder opstillet benchmarks for, hvornår Finanstilsynet som udgangspunkt vurderer, at søjle I ikke er tilstrækkelig og dermed medfører et tillæg i det individuelle solvensbehov. Endvidere er der så vidt muligt opstillet metoder til beregning af tillæggets størrelse inden for de enkelte risikoområder.

Med afsæt i Finanstilsynets vejledning fastsætter bestyrelsen efter indstilling fra Solvens- og Risiko-styreskomiteen Spar Nords tilstrækkelige kapitalgrundlag og individuelle solvensbehov.

Spar Nords opgørelsesmetode følger Finanstilsynets vejledning og er baseret på en vurdering af risici inden for følgende 10 hovedområder:

1. Indtjening
2. Udlånsvækst
3. Kreditrisici
 - Kreditrisiko for store kunder med finansielle problemer
 - Koncentrationsrisiko: Individuelle kunder
 - Koncentrationsrisici: Brancher
 - Koncentration på sikkerheder
 - Koncentration på geografi
 - Øvrige kreditrisici
4. Markedsrisici
 - Renterisiko
 - Aktierisiko
 - Valutarisiko
 - Kreditspændrisiko
5. Likviditetsrisici
6. Operationelle risici
7. Gearing
8. Regulatorisk forfald af kapitalinstrumenter
9. Store institutter – følsomhedsmatrix for låntagers renterisiko
10. Øvrige risici
 - Bankens forretningsprofil
 - Strategiske risici
 - Omdømmerisici
 - Ejendomme
 - Øvrige

Fastsættelsen af de enkelte områders indflydelse på kapitalbehovet er beregnet direkte via de metoder, som Finanstilsynet har anvist i vejledningen og via supplerende beregninger og egne modeller.

De risikofaktorer, der er medtaget i modellen, er efter Spar Nords opfattelse dækkende for alle de risikoområder, lovgivningen kræver. Det tilstrækkelige kapitalgrundlag er ultimo 2019 opgjort til 5.328 mio. kr., hvilket er en stigning på 237 mio. kr. i forhold til ultimo 2018. Stigningen kan bl.a. henføres til øget tillæg for kreditspændrisiko samt udviklingen i den samlede risikoeksponering.

Spar Nords samlede risikoeksponering steg fra 53,9 mia. kr. ultimo 2018 til 56,0 mia. kr. ultimo 2019. Solvensbehovet er ultimo 2019 opgjort til 9,5 % og dermed på samme niveau som 2018.

Det tilstrækkelige kapitalgrundlag fordelt på risikoområder er vist i figur 4.9.

Figur 4.9

Tilstrækkeligt kapitalgrundlag fordelt på risikoområder

Mio. kr.	2019	% af REA *)	2018	% af REA *)
Minimumskrav på 8%				
Kreditrisiko inkl. CVA	3.765	6,7%	3.522	6,5%
Markedsrisiko	267	0,5%	330	0,6%
Operationel risiko	444	0,8%	456	0,8%
I alt	4.477	8,0%	4.309	8,0%
Tillæg til solvensbehovet				
Kreditrisiko	231	0,4%	334	0,6%
Markedsrisiko	425	0,8%	328	0,6%
Operationel risiko mv.	195	0,3%	120	0,2%
Tillæg i alt	851	1,5%	782	1,5%
I alt	5.328	9,5%	5.091	9,5%

*) REA = Risikoeksponering

4.6 Kapitalbuffere

Afledt af implementeringen af kapitalkravsdirektivet CRD IV i FIL er danske pengeinstitutter forpligtet til at skulle overholde flere bufferkrav. Fælles for alle bufferkravene er, at det alene er den egentlige kernekapital, der må anvendes til at opfylde kapitalkravet. I tilfælde af et pengeinstitut ikke opfylder kapitalkravet til bufferne, vil det medføre begrænsninger i pengeinstitutts mulighed for at foretage udbyttebetalinger og andre udlodninger.

Det kombinerede kapitalbufferkrav består af krav til en kontracyklisk kapitalbuffer, en kapitalbevaringsbuffer og en systemisk buffer. Herudover er der et bufferkrav til pengeinstitutter, der er udpeget som SIFI-institutter.

Det kontracykliske bufferkrav kan erhvervsministeren fastsætte, hvis det vurderes, at de økonomiske forhold resulterer i øgede samfundsøkonomiske risici.

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

I 2018 besluttede erhvervsministeren, efter anbefaling fra Det Systemiske Risikoråd, at fastsætte et kontracyklisk bufferkrav. Det kontracykliske bufferkrav udgør ultimo 2019 1,0 %. I 2019 har Det Systemiske Risikoråd indstillet to stigninger til det kontracykliske bufferkrav, som efterfølgende er godkendt af erhvervsministeren, og det kontracykliske bufferkrav stiger i 2. kvartal 2020 til 1,5 % og herefter til 2,0 % ultimo 2020.

Det Systemiske Risikoråd forventer at henstille til yderligere forhøjelse af buffersatsen med 0,5 % i 1. kvartal 2020 med effekt tidligst fra 1. kvartal 2021, medmindre der sker en væsentlig opbremsning af risikoopbygningen i det finansielle system.

Kapitalbevaringsbufferkravet har til hensigt at sikre en kapitalmæssig mere robust finansiell sektor i form af en styrket egentlig kernekapitalprocent. I 2016 påbegyndtes indfasningen af bufferkravet, som nu er fuldt indfaset med et kapitalkrav på 2,5 % af den samlede risikoeksponering.

SIFI-bufferkravet afhænger af det enkelte pengeinstituts systemiskhed. Et SIFI-institut er dog ikke underlagt både et SIFI-bufferkrav og et systemisk bufferkrav, men det højeste af disse i tilfælde af, at der fastsættes et systemisk bufferkrav.

Spar Nord er ved udpegningen til SIFI-institut blevet pålagt et SIFI-bufferkrav på 1,0 % som senest skal være opfyldt ultimo 2020. SIFI-bufferkravet indfases med halvdelen af kravet ultimo 2019. Det vil sige, at Spar Nord ultimo 2019 indregner et kapitalkrav afledt af SIFI-bufferkravet svarende til 0,5 % af risikoeksponeringen.

Erhvervsministeren kan fastsætte et systemisk bufferkrav til brug for at forebygge og begrænse langsigtede, ikke-cykliske, systemiske eller makroprudentielle risici, der ikke er omfattet af CRR. Der er ikke indført en systemisk buffer, der påvirker Spar Nord.

4.6.1 Opgjort kombineret kapitalbufferkrav

Det institutspecifikke kontracykliske bufferkrav udgør 557 mio. kr. ultimo 2019. Bufferen er opgjort på baggrund af den geografiske fordeling af Spar Nords krediteksponering. Fordelingen af krediteksponeringer, der er relevant for beregning af det kontracykliske bufferkrav, er vist i figur 4.10.

Figur 4.10

Krediteksponering geografisk

%	2019		2018	
	Eksponering	Buffersats	Eksponering	Buffersats
Danmark	97,5	1,0	97,8	0,0
Tyskland	0,5	0,0	0,5	0,0
Sverige	0,3	2,5	0,3	2,0
Norge	0,3	2,5	0,4	2,0
Storbritannien	0,3	1,0	0,1	1,0
USA	0,1	0,0	0,1	0,0
Øvrige lande	0,9	-	0,8	-

Udover det kontracykliske bufferkrav skal Spar Nord også reservere kapital til krav fra kapitalbevaringsbufferen. Kravet opgøres på baggrund af den samlede risikoeksponering og udgør ultimo 2019 2,5 % af den samlede risikoeksponering.

Spar Nords kombinerede bufferkrav består ultimo 2019 af det institutspecifikke kontracykliske bufferkrav, kravet til kapitalbevaringsbufferen samt SIFI-bufferkravet. Det opgjorte kombinerede bufferkrav er vist i figur 4.11.

Figur 4.11

Det kombinerede bufferkrav

	2019	2018
Den samlede risikoeksponering (mio. kr.)	55.963	53.858
Institutspecifik kontracyklisk bufferkrav (%)	1,0	0,0
Kapitalbevaringsbufferkrav (%)	2,5	1,9
SIFI-bufferkrav (%)	0,5	0,0
Institutspecifik kontracyklisk bufferkrav (mio. kr.)	557	8
Kapitalbevaringsbufferkrav (mio. kr.)	1.399	1.010
SIFI-bufferkrav (%)	280	0
Det kombinerede bufferkrav (mio. kr.)	2.236	1.018

I 2019 er det kombinerede bufferkrav i Spar Nord forøget med 1.217 mio. kr. Dette er en kombination af en stigning i kapitalbevaringsbuffersatsen fra 1,875 % til 2,5 %, indførelsen af det kontracykliske bufferkrav på 1,0 % og indfasning af SIFI-bufferkrav. Herudover sker der en stigning på den samlede risikoeksponering, der medfører et øget kombineret bufferkrav.

Standardformat for offentliggørelse af oplysningerne vedrørende kravet om overholdelse af kravet om en kontracyklisk kapitalbuffer fremgår af "Additional Pillar 3 Disclosures Q4 2019 – fane 28-29".

4.7 Overdækning i forhold til kapitalkrav

Figur 4.12. viser, at Spar Nords egentlige kernekapital ultimo 2019 er opgjort til 14,6 % svarende til en overdækning på 5,0 procentpoint i forhold til kravet til egentlig kernekapital.

Figur 4.12

Overdækning i forhold til krav til egentlig kernekapital

Mio. kr./%	2019		2018	
Grundlagkrav på 4,5 %	2.518	4,5	2.424	4,5
Tillæg til solvensbehovet	479	0,9	440	0,8
Kombineret bufferkrav	2.236	4,0	1.018	1,9
Kapitalkrav fra hybrid kernekapital	159	0,3	117	0,2
Kapitalkrav fra supplerende kapital	29	0,1	0	0,0
Kapitalkrav	5.421	9,7	3.999	7,4
Egentlig kernekapital	8.192	14,6	7.549	14,0
Overdækning	2.772	5,0	3.551	6,6

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

Spar Nords kapitalprocent er ultimo 2019 opgjort til 18,5 svarende til en overdækning på 5,0 procentpoint i forhold til det samlede kapitalkrav.

Figur 4.13

Overdækning i forhold til kapitalkrav

Mio. kr./%	2019		2018	
Minimumskravet på 8 %	4.477	8,0	4.309	8,0
Tillæg til solvensbehovet	851	1,5	782	1,5
Kombineret bufferkrav	2.236	4,0	1.018	1,9
Kapitalkrav	7.564	13,5	6.109	11,3
Kapitalgrundlag	10.335	18,5	9.691	18,0
Overskydende supplerende kapital	0	0,0	31	0,1
Overdækning	2.772	5,0	3.551	6,6

4.8 Gearingsgrad

Gearingsgraden beregnes som kernekapitalen sat i forhold til den samlede eksponering. Spar Nord har fastsat procedurer med det formål at mitigere risikoen for overdreven gearing samt sikre identifikation, styring og overvågning af Spar Nords gearingsrisiko. Herudover er der udarbejdet metoder til at måle risici for overdreven gearing samt metoder til at vurdere væsentlige ændringer for gearingsgraden.

Der er i lovgivningen endnu ikke fastsat en grænseværdi for gearingsgraden. Det er dog besluttet, at implementeringen af CRR II indeholder en grænse på 3,0 % svarende til en maksimal gearing på cirka 33 gange kernekapitalen. Spar Nord overholder både dette mål samt egen målsætning på minimum 6 % med en solid margin, idet Spar Nords gearingsgrad ultimo 2019 er opgjort til 8,3 %. Denne opgørelse er sket på baggrund af det opgjorte kapitalgrundlag, der følger reglerne for overgangsordning af IFRS 9. Ved anvendelse af en kernekapital, der opgøres i forhold til et fuldt indfaset regelsæt, vil gearingsgraden være opgjort til 8,1 %.

Figur 4.14

Gearingsgraden

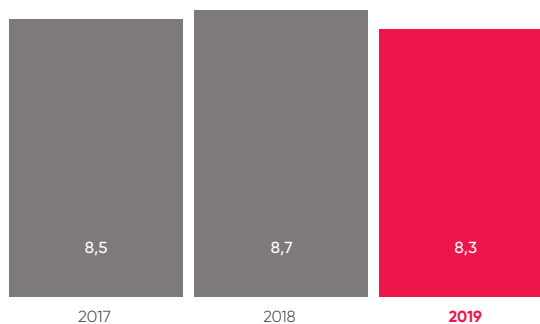
%	2019	2018
Gearingsgrad - Overgangsordning IFRS 9	8,3	8,7
Gearingsgrad ved fuld indfaset IFRS 9	8,1	8,4

Figur 4.15 viser den opgjorte gearingsgrad i perioden 2017-2019.

Figur 4.15

Gearingsgrad

%

4.9 Systemisk vigtigt finansielt institut

Spar Nord blev 2. januar 2019 udpeget til et systemisk vigtigt finansielt institut (SIFI). Udpegningen til SIFI-institut vil medføre øgede kapitalkrav samt generelt øgede krav til bankens risikostyring. Spar Nord skal således leve op til et SIFI-bufferkrav på 1,0 %, der skal være opfyldt senest ultimo 2020 heraf 0,5 % ultimo 2019.

Baggrunden for Spar Nords udpegnings til SIFI var, at Erhvervsministeriet i december 2017 besluttede, at modellen for udpegnings af systemisk vigtige finansielle institutter skulle justeres, bl.a. således, at grænseværdien for markedsandel på indlån blev sænket fra 5,0 % af sektorens samlede indlån til 3,0 % af sektorens samlede indlån. Justeringen sker for at sikre, at institutter, der reelt vurderes systemisk vigtige i Danmark, også bliver udpeget som sådan.

4.10 Nedskrivningsegnede passiver

Finanstilsynet og Finansiell Stabilitet har i henhold til Lov om finansiell virksomhed udarbejdet planer for afvikling af nødlidende pengeinstitutter. I forbindelse med disse planer skal der fastsættes et krav til nedskrivningsegnede passiver (NEP-krav).

Det generelle afviklingsprincip for SIFI-institutter er, at de skal kunne restruktureres og sendes tilbage på markedet med tilstrækkelig kapitalisering til at sikre markedets tillid.

Spar Nords NEP-krav er fastsat til to gange solvensbehov plus to gange det kombinerede bufferkrav med undtagelse af det kontracykliske bufferkrav, der kun indgår en gang i NEP-kravet.

NEP-kravet for Spar Nord vil blive indfaset med 25 % om året i perioden fra primo 2019 til primo 2022.

Sektion 4

Kapital og solvensbehov

Spar Nords NEP-krav pr. 1. januar 2020 er fra Finanstilsynets side fastsat til 19,5 % og pr. 1. januar 2022 er det fastsat til 27,9 %. Spar Nord overvåger løbende et kalibreret NEP-krav, der er tilpasset gældende bufferkrav og aktuelt opgjorte solvensbehov. Det kalibrerede NEP-krav er på niveau med kravet, der er fastsat af Finanstilsynet og er vist i figur 4.16. 1. januar 2020 vil NEP-kravet være kalibreret til 19,6 % og et fuldt indfaset NEP-krav være opgjort til 28,0 %.

Figur 4.16

NEP-krav - kalibreret

%	01.01.20	01.01.22
Solvensbehov	9,5	9,5
Kapitalbevaringsbufferkrav	2,5	2,5
SIFI-bufferkrav	0,5	1,0
Kontracyklisk bufferkrav	1,0	2,0
Krav til tabsabsorberingsbeløb	13,5	15,0
Krav til rekapitaliseringsbeløb	6,1	13,0
Samlet NEP-krav	19,6	28,0

Rekapitaliseringsbeløbet forventes at skulle opfyldes med konverterbare fordringer ("kontraktlig bail-in"), herunder egentlig kernekapital, Tier-1 (hybrid kernekapital) og Tier-2 (supplerende kapital), med en restløbetid større end 1 år. Derudover vil der kunne anvendes en ny type kapital, der omtales som Senior Non-Preferred. Senior Non-Preferred er foranstillet de nuværende kapitalinstrumenter (egentlig kernekapital, Tier-1 og Tier-2 kapital) og skal ligeledes have en restløbetid, der er større end 1 år.

Spar Nord har i december 2019 udstedt Senior Non-Preferred for nominelt 2,6 mia. kr. Spar Nord planlægger samlet set at udstede i niveauet 7 mia. kr. inden udgangen af 2021.

Spar Nords udstedelse af Senior Non-Preferred med en samlede hovedstol på 2.645 mio. kr. er fordelt på 3 udstedelser på henholdsvis 895 mio. kr. (SEK 1.250 mio.), 1.350 mio. kr. og 400 mio. kr.

Figur 4.17 giver et overblik over Spar Nords Senior Non-Preferred.

Figur 4.17

Udstedt Senior Non-Preferred (SNP)

Mio. kr.	Hovedstol	Første call dato	Udløbsdato
SNP-obligationer - DK0030454046	895	05.12.2022	05.12.2023
SNP-obligationer - DK0030454129	1.350	05.12.2024	05.12.2025
SNP-obligationer - DK0030454202	400	05.12.2024	05.12.2025

På basis af Spar Nords samlede risikoeksponering pr. 1. januar 2020 kan overdækningen på NEP-krav opgøres til 1,9 mia. kr. svarende til en overdækning på 3,5 procentpoint i forhold til det kalibrerede NEP-krav. Både Spar Nords fastsatte og kalibrerede NEP-krav er opfyldt pr. 1. januar 2020, da det kalibrerede NEP-krav er opgjort 0,1 procentpoint højere end det krav, der er fastsat af Finanstilsynet.

I opgørelsen af overdækningen til det kalibrerede NEP-krav er der taget højde for en reduktion i det

opgjorte kapitalgrundlag som følge af, at overgangsordningen vedrørende IFRS 9 justeres, jævnfør figur 4.4.

Figur 4.18

Overdækning kalibreret NEP-krav

Mio. kr./%	01.01.2020
Kapitalgrundlag	10.295
Non-preferred seniorkapital	2.620
Andre ikke nedskrivningseggede passiver	0
Nedskrivningspassiver i alt	12.915
NEP-kapitalprocent	23,1
NEP-krav i procentpoint	19,6
NEP-krav	10.974
Overdækning	1.941
Overdækning i procentpoint	3,5

4.11 Interne ratingbaserede modeller

Spar Nord har besluttet at forberede en ansøgning om tilladelse til at overgå til anvendelse af interne ratingbaserede modeller (IRB) til opgørelse af risikoeksponeringen afledt af kreditrisiko. Dette sker med baggrund i udpegningen til SIFI-institut, og afledt heraf et ønske om at nuancere kreditrisikostyringen yderligere.

Banken anvender i dag standardmetoden til opgørelse af bankens risikoeksponering. Ved at anvende interne ratingbaserede modeller kan Spar Nord tildele retvisende risikovægte for bankens aktiver inden for kreditrisiko. Som følge af den overordnede gode kreditkvalitet i Spar Nords engagementer forventes det, at anvendelse af ratingbaserede modeller vil medføre lavere risikovægte og dermed en mere optimal kapitalanvendelse. De forventede lavere risikovægte vil medvirke til at understøtte Spar Nords fremtidige konkurrenceevne.

Det er Spar Nords forventning, at en ansøgning til Finanstilsynet vil kunne sendes i 2022.

4.12 Kommende lovgivning

Der er udsigt til, at regelsættet for opgørelse af risikoeksponeringen ændres markant under betegnelserne CRR II/CRR III.

CRR II og CRR III forventes samlet set at medføre ændret regulering på samtlige områder relateret til opgørelse af risikoeksponering:

- Kreditrisiko herunder modpartsrisiko
- Markedsrisiko
- Operationel risiko
- CVA (Credit Value Adjustment)
- Krav til gearingsgrad for SIFI-institutter
- Håndtering af IRB-modellering

Spar Nord forventer at skulle kunne håndtere nye kapitalkrav vedrørende modpartsrisiko medio 2021. Herudover forventes det, at nye tiltag vedrørende kreditrisiko, operationel risiko og CVA træder i kraft primo 2023 og slutteligt, at en ny opgørelsesmetode for markedsrisiko (FRTB) træder i kraft medio 2023.

Likviditetsrisiko og funding

LCR

195 %

2018: 174 %

STRATEGISK LIKVIDITET

23,4 mia. kr.

2018: 21,8 mia. kr.

ANDEL AF BEHÆFTEDE AKTIVER

5,0 %

2018: 3,0 %

Definition af likviditetsrisiko

Spar Nord er generelt eksponeret over for likviditetsrisiko, når udlåns-, investerings- og fundingaktiviteter resulterer i cashflowmismatch. Ved likviditetsrisiko forstås, at Spar Nord ikke kan opfylde sine betalingsforpligtelser samtidig med opfyldelse af likviditetskrav i lovgivningen. Det er ligeledes en likviditetsrisiko, såfremt manglende finansiering/funding forhindrer Spar Nord i at opretholde den vedtagne forretningsmodel eller, at Spar Nords omkostninger til likviditetsfremskaffelse stiger uforholdsmæssigt meget.

Udvikling i 2019

Sammenlignet med ultimo 2018 er Spar Nords likviditetssituation ultimo 2019 uændret stærk. Ultimo 2019 er Spar Nords LCR-nøgletal således opgjort til 195 % mod 174 % ultimo 2018. Spar Nords strategiske likviditet opgøres til 23,4 mia. kr., hvilket er en stigning på 1,6 mia. kr. sammenlignet med 2018.

Ultimo 2019 udgør Spar Nords samlede funding 71,1 mia. kr., hvilket er en forøgelse på 7,2 mia. kr. sammenlignet med ultimo 2018. Indlån udgør ultimo 2019 75 % af den samlede funding og er således fortsat Spar Nords væsentligste fundingkilde.

5.1 Likviditetspolitik

Likviditetspolitikken fastlægger Spar Nords overordnede risikoprofil for likviditetsrisiko og finansierungsstruktur samt den overordnede organisatoriske ansvarsfordeling på likviditetsområdet med henblik på lønsomt at understøtte Spar Nords forretningsmodel.

Målet med likviditetspolitikken er at sikre, at Spar Nord til ethvert tidspunkt har en likviditetsrisiko, der står i et naturligt forhold til den overordnede risikoprofil. Likviditetspolitikken skal ligeledes sikre, at Spar Nord til ethvert tidspunkt har en tilstrækkelig håndtering og styring af likviditeten, kan opfylde sine betalingsforpligtelser, overholde gældende lovgivningskrav samt understøtte fremtidige aktiviteter og vækst. Endeligt skal likviditetspolitikken sikre en finansierungsstruktur, som medfører sammenhæng mellem risiko og pris.

Det er Spar Nords målsætning, at LCR minimum udgør 125 % i henhold til LCR-forordningen. Det er ligeledes en målsætning, at Spar Nord holder sig inden for grænseværdierne for Funding ratio og Likviditetspejlemærket fastsat i Tilsynsdiamanten.

Sektion 5

Likviditetsrisiko og funding

Figur 5.1

Likviditetsstyring i Spar Nord

	Kortsigtet likviditetsstyring		Likviditetsstresstest	Styring af fundingkilder og -behov	Langsigtet likviditetsstyring
Formål	Sikre at Spar Nord på kort, operationelt sigt altid kan svare sine forpligtelser Sikre opfyldelse af intra day likviditet	Sikre at Spar Nord på 30-dages sigt har tilstrækkelig likvide aktiver af god kvalitet til at imødestå et hårdt stressscenario Sikre opfyldelse af Liquidity Coverage Ratio (LCR) jf. CRR	Sikre at Spar Nord er opmærksom på fremtidige likviditets- og refinansieringsrisici Stresstest udarbejdes på 12 måneders sigt	Sikre at Spar Nord har en diversificeret og balanceret funding-struktur Sikre at Spar Nord har overblik over fremtidig fundingbehov fordelt på fundingkilder	Sikre at Spar Nord på langt sigt har inddækket et evt. indlåns-/udlåns-mismatch Sikre opfyldelse af Finanstilsynets Funding Ratio jf. Tilsynsdiamanten og Net Stable Funding Ratio jf. CRR
Styringsredskab	Decentralt instruksmål	Decentralt instruksmål	Centralt instruksmål	Centralt instruksmål	Centralt instruksmål
Overvågning/styring	Likviditets-styringsfunktionen	Likviditets-styringsfunktionen	Funding	Funding	Funding
Modtager af rapportering	Direktør for Handelsområdet samt Direktion og Bestyrelse.	Direktør for Handelsområdet samt Direktion og Bestyrelse.	Direktion og Bestyrelse	Direktion og Bestyrelse	Direktion og Bestyrelse
Model	Styring af intra day likviditet	GAP analyse/simuleringsværktøj	GAP analyse/fremskrivning	GAP analyse/fremskrivning	GAP analyse/fremskrivning
Nøgletal / model til opfølgning	Krav til intra day likviditet	Liquidity Coverage Ratio 30 dages regel	Likviditetsstresstest	Likviditetsfremskrivning	Strategisk likviditet

5.2 Styring, overvågning og rapportering

Med udgangspunkt i de af bestyrelsen fastsatte politikker og målsætninger har direktionen udstukket operationelle rammer og specifikke limits, hvor Likviditetsstyringsfunktionen i Handelsområdet har ansvaret for styring af Spar Nords kortsigtede likviditet. Funding i Økonomiafdelingen har ansvaret for kontrol og overvågning af Spar Nords langsigtede likviditet.

Økonomiafdelingen har ansvaret for at opføre, overvåge og kontrollere, at Spar Nords likviditetsrisiko ligger inden for de tildelte rammer. Der foretages regelmæssig rapportering til direktion, bestyrelse og Finanstilsyn.

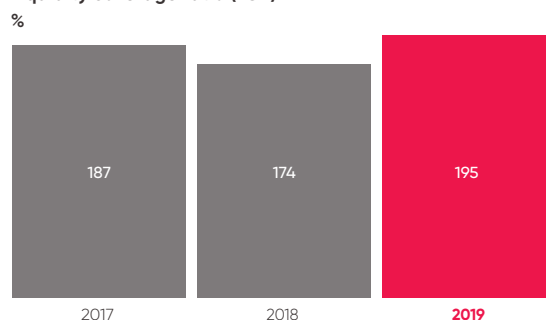
5.3 Kortsigtet likviditet

Spar Nord arbejder med faste modeller til overvågning og styring af Spar Nords kortsigtede likviditet, herunder daglig styring af LCR og intradag likviditet samt løbende udarbejdelse af stresstests.

LCR opgøres ultimo 2019 til 195 %, hvilket er i komfortabel afstand til Spar Nords målsætning om en LCR på minimum 125 %. Overdækningen på 70 procent-point ift. Spar Nords målsætning svarer til 6,8 mia. kr. i overskudslikviditet. Opgjort ift. lovkrav på 100 % udgør overskudslikviditeten 9,2 mia. kr. LCR blev ultimo 2018 opgjort til 174 %.

Figur 5.2

Liquidity coverage ratio (LCR)

Figur 5.3

Liquidity coverage ratio

Mio. kr.	2019	2018
Likviditetsberedskab	18.928	16.513
Likviditetskrav	9.717	9.471
LCR (%)	195	174

Likviditetsberedskabet iht. LCR udgøres i al væsentlighed af statsfordringer (Level 1A aktiver) og realkreditobligationer med særdeles stor likviditet og særdeles høj kreditkvalitet (Level 1B aktiver).

Der henvises i øvrigt til "Additional Pillar 3 Disclosures Q4 2019 – fane 27" vedrørende Liquidity Coverage Ratio.

Sektion 5

Likviditetsrisiko og funding

5.4 Langsigtet likviditet

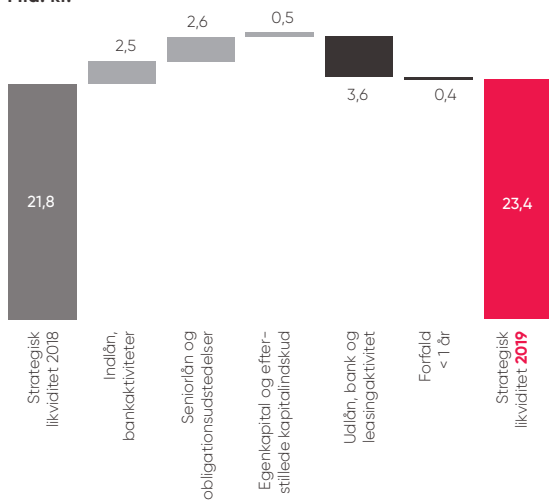
Spar Nord opgør den strategiske likviditet som indlån ekskl. repoforretninger, seniorlån, udstedte obligationer, efterstillede kapitalindskud og egenkapital fratrasket udlån ekskl. reverse repoforretninger. Derimod medregnes efterstillede kapitalindskud, hybrid kernekapital, seniorlån og udstedte obligationer, som har forfald inden for 12 måneder, ikke i opgørelsen af strategisk likviditet.

Ved udgangen af 2019 har Spar Nord en strategisk likviditet på 23,4 mia. kr. Niveauet udtrykker en styrket likviditet på 1,6 mia. kr. sammenlignet med ultimo 2018, hvor strategisk likviditet blev opgjort til 21,8 mia. kr.

Sammenlignet med 2018 er Spar Nords udlån forøget 3,6 mia. kr., mens indlån i samme periode er forøget med 2,5 mia. kr. Udstedelse af NEP-kapital påvirker positivt med 2,6 mia. kr., mens en positiv konsolidering ligeledes bidrager til en samlet set forbedret strategisk likviditet.

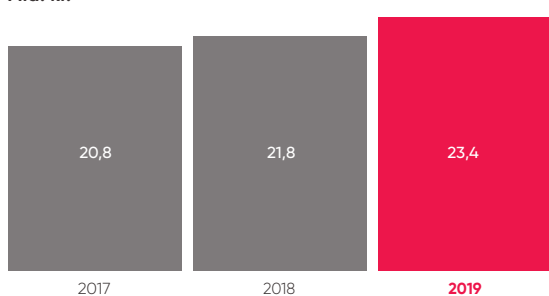
Figur 5.4

Udvikling i strategisk likviditet
Mia. kr.

Figur 5.5

Strategisk likviditet
Mia. kr.

5.5 Stresstest

I henhold til Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. udarbejder Spar Nord interne likviditetsstresstests, der er baseret på LCR. Stresstestene udarbejdes for en 12-måneders periode og opgøres i tre fast definerede scenarier, et virksomhedsspecifikt, et markedsspecifikt og et kombinationsscenario, og opgøres alle uden ledelsesmæssig indgriben. De udarbejdede stresstests har levet op til Spar Nords interne målsætninger i hele perioden.

Figur 5.6 og figur 5.7 viser resultatet af likviditetsfremskrivning i et hårdt stressscenario, hvor Spar Nord i likviditetsstyringen opererer med en 3-måneders overlevelsesperiode. Foruden forfald på penge- og kapitalmarkedsfunding inkluderer stressscenariet et massivt stress på indlånsbasen, fortsat udlånsvækst og stress af obligationsbeholdningen.

Ultimo 2019 viser fremskrivningen, at Spar Nords likviditetsberedskab reduceres med 7,0 mia. kr. over fremskrivningsperioden på 12 måneder, men samtidigt også, at Spar Nord i et hårdt stressscenario lever op til lovkravet på LCR i den fulde fremskrivningsperiode på 12 måneder.

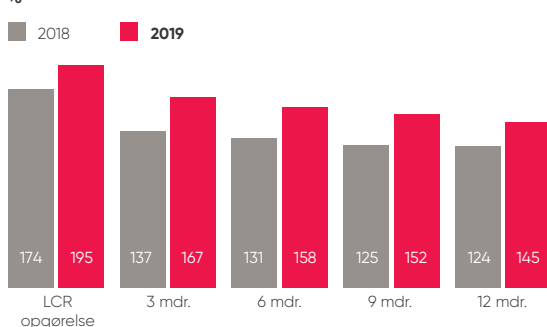
Figur 5.6

Afløb af likviditetsberedskab i et hårdt stressscenario

Mio. kr./%	Likviditetsberedskab		Akkumuleret afløb	
	2019	2018	2019	2018
Opgørelsesperiode	18.928	16.513		
3 måneder	14.880	12.414	-21	-25
6 måneder	13.642	11.507	-28	-30
9 måneder	12.748	10.668	-33	-35
12 måneder	11.914	9.863	-37	-40

Figur 5.7

LCR fremskrevet i et hårdt stressscenario
%

Sektion 5

Likviditetsrisiko og funding

5.6 Likviditetspejlemærke

Finanstilsynets likviditetspejlemærke er baseret på en fremskrevet version af LCR, hvor der anvendes en tilpasset opgørelse af tælleren, mens tidshorisonten for nævneren udvides til at dække perioden til og med 3 måneder.

Spar Nord har siden implementering af Likviditetspejlemærket i Tilsynsdiamanten realiseret et niveau markant over kravet på 100 %.

Figur 5.8
Likviditetspejlemærke
%

5.7 Funding- og forfaldsstruktur

Spar Nords aktiviteter finansieres overvejende gennem fire fundingkilder:

- Kundeindlån
- Lån eller repotransaktioner hos andre kreditinstitutter og Nationalbanken
- Udstedte obligationer og seniorlån, herunder Senior Non-Preferred
- Efterstillede kapitalindskud og egenkapital

Samlet set er Spar Nords funding ultimo 2019 forøget med 7,2 mia. kr. til 71,1 mia. kr. sammenlignet med ultimo 2018. De mest markante ændringer i Spar Nords funding er en stigning i indlån samt udstedelse af NEP-kapital som udstedte obligationer. Indlån forøges med 2,5 mia. kr., hvilket i al væsentlighed kan henføres til indlån på anfordring. I december 2019 udstedte Spar Nord NEP-kapital for i alt 2,6 mia. kr. Endelig bidrager en stigning i anvendelsen af repo'er og genkøb samt årets konsolidering til den samlede udvikling i Spar Nords funding ultimo 2019. Indlån er fortsat Spar Nords største fundingkilde og udgør ultimo 2019 75,0 % af Spar Nords samlede funding.

Ultimo 2019 udgør Spar Nords samlede langsigtede funding (anfordringsindlån og funding med en løbetid over 1 år) i alt 91,9 %, hvilket er en mindre reduktion sammenlignet med ultimo 2018.

Figur 5.9

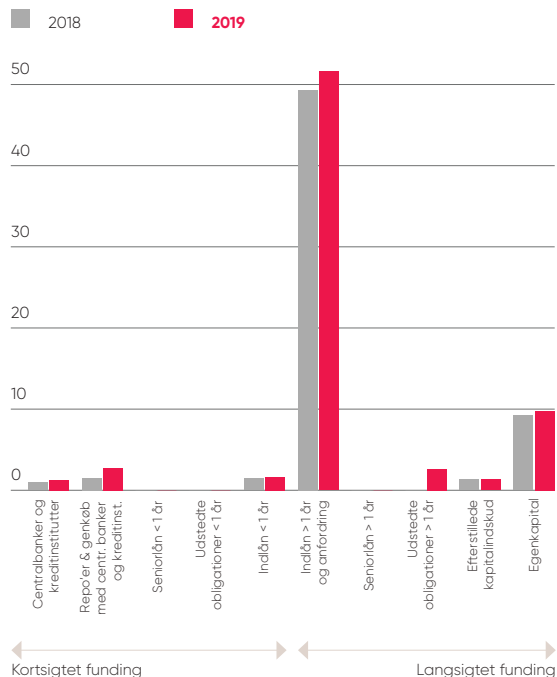
Fundingstruktur

Mio. kr./%	2019	2018	2019	2018
Centralbanker og kreditinstitutter	1.298	947	1,8	1,5
Repo'er og genkøb med centralbanker og kreditinstitutter	2.764	1.519	3,9	2,4
Seniorlån < 1 år	0	0	0,0	0,0
Udstedte obligationer < 1 år	0	0	0,0	0,0
Indlån < 1 år	1.661	1.469	2,3	2,3
Indlån > 1 år og anfordring	51.618	49.304	72,6	77,3
Seniorlån > 1 år	0	0	0,0	0,0
Udstedte obligationer > 1 år	2.637	0	3,7	0,0
Efterstillede kapitalindskud	1.322	1.332	1,9	2,1
Egenkapital	9.761	9.241	13,7	14,5
I alt	71.061	63.812	100,0	100,0

Figur 5.10

Fundingstruktur

Mia. kr.

5.8 Likviditetsberedskabsplan

I henhold til Bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. har Spar Nord udarbejdet en likviditetsberedskabsplan indeholdende et katalog over mulige handlinger, som kan styrke Spar Nords likviditet i en krisesituation. I kataloget er de enkelte handlingers forventede effekt og tidshorisont beskrevet nærmere.

Likviditetsberedskabsplanen træder i kraft, såfremt Spar Nord kun vanskeligt og med markant øgede fundingomkostninger kan opfylde de fastsatte likviditetsinstrukser.

Sektion 5

Likviditetsrisiko og funding

5.9 Behæftede aktiver

Behæftelse af aktiver kan udgøre en fundingrisiko, hvis Spar Nord har mange behæftede aktiver i forhold til den samlede balance. En høj aktivbehæftelse kan få en negativ indflydelse på mulighederne for at skaffe ikke-sikret finansiering, idet øget aktivbehæftelse er med til at forringe denne type kreditorers stilling i en konkurssituation.

Som en del af forretningsmodellen har Spar Nord igennem en lang årrække været aktiv på penge- og derivatmarkedet, hvorfor en andel af Spar Nords aktiver løbende vil være behæftede. Det kan være som sikkerhedsstillelse ved fremskaffelse af funding gennem repoforretninger eller som sikkerhedsstillelse for markedsværdier relateret til interbank derivathandel. Endvidere har Spar Nord en række øvrige sikkerhedsstillelser til forskellige formål, eksempelvis clearingsaktiviteter.

De primære kilder til aktivbehæftelse er:

Behæftelse affødt af aktiviteter på fondsmarkedet:

- Repo- og reverse repotransaktioner
- Genkøbstransaktioner i Nationalbanken
- Lån af værdipapirer

Sikkerhedsstillelse for derivathandel:

- CSA-sikkerhedsstillelse for markedsværdien i derivathandler
- CCP-sikkerhedsstillelse for clearing af derivathandler
- Sikkerhedsstillelse for aktielån

Øvrige aktiver:

- Sikkerhed stillet i clearingsystemer
- Indbetalte marginer og defaultfunds
- Modregning jf. nettingaftaler
- Stillet pant for realkreditlån

De primære modtagne sikkerheder stammer fra reverse repoforretninger, der er udlån mod sikkerhed – typisk danske realkreditobligationer.

Den gennemsnitlige andel af Spar Nords behæftede aktiver udgør 5,0 % af de samlede aktiver tillagt modtagne sikkerheder, som kan danne grundlag for behæftelse i 2019. Dette er en stigning på 2,0 procentpoint forhold til 3,0 % i 2018.

Der henvises i øvrigt til "Additional Pillar 3 Disclosures Q4 2019 – fane 30-33" vedrørende behæftede aktiver.

5.10 Rating

Banken har i løbet af 2019 gennemført en ratingproces ved Moody's. Banken har nu følgende ratings med stabilt outlook:

- Baseline credit assessment: baa1
- Bank deposit rating: A1 / P-1
- Senior unsecured: A1
- Senior Non-Preferred: A3
- Subordinated: Baa2

5.11 Kommende lovgivning

Europa Kommissionens forslag til CRR II er endeligt vedtaget og offentliggjort, hvorfor likviditetskravet på Net Stable Funding Ratio (NSFR) finder anvendelse fra medio 2021. NSFR søger at sikre stabile fundingprofiler hos de enkelte banker, hvor sammenhængen mellem løbetiden af aktiver og fundingsiden er i fokus. NSFR-nøgletallet opgøres for en tidshorisont på 1 år.

På baggrund af foreløbige beregninger og vurderinger af principperne bag beregning af NSFR vurderes Spar Nord at være på plads i forhold til et fremtidigt likviditetskrav på NSFR på 100 %.

Figur 5.11

Andel af behæftede aktiver

Mio. kr.	Ultimo		Gennemsnit	
	2019	2018	2019	2018
Behæftede aktiver	3.470	2.184	4.912	2.746
Aktiver og sikkerheder	102.350	88.506	98.058	91.060
Andel af behæftede aktiver (%)	3,4%	2,5%	5,0%	3,0%

Kreditrisiko

Udvikling i 2019

Spar Nord har i 2019 generelt oplevet en tilfredsstillende udvikling i udlånsporteføljens bonitet. Kreditkvaliteten blandt både privat- og erhvervskunderne har de seneste år været historisk god, og i 2019 fortsatte den generelt positive udvikling.

Spar Nord har i 2019 haft en bredt funderet vækst i forretningsomfanget. Bruttoudlånet var ultimo 2019 på 44,6 mia. kr., et niveau, der er 3,3 mia. kr. (7,9 %) højere end ved årets begyndelse.

Den positive udvikling kan bl.a. tilskrives en stigning i bank- og leasingudlån. Bankens formidling af realkreditlån til privat- og erhvervskunder er steget med 7,8 mia. kr. (9,6 %).

Risikoniveauet på bankens landbrugs-kunder er lavere end i 2018, idet højere afregningspriser for svineproducenterne har været medvirkende til større indtjening. Overordnet er landbruget dog stadig en branche, der er udfordret.

Definition af kreditrisiko

Kreditrisiko er risikoen for tab som følge af, at udlånskunder eller andre modparter misligholder deres betalingsforpligtelser, herunder risici ved kunder med finansielle problemer, risici relateret til store eksponeringer, koncentrationsrisici og risiko på bevilgede, ikke udnyttede eksponeringer.

Under kreditrisiko hører tillige afviklings- og modpartsrisiko. Afviklingsrisiko er den risiko, der opstår, når betalinger afvikles, f.eks. betalinger for valutatransaktioner og handel med finansielle instrumenter. Risikoen opstår, når Spar Nord fremsender betalinger, før det er sikret, at modparten har opfyldt sine forpligtelser.

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af en kundes misligholdelse af OTC-derivater og værdipapirfinansieringsinstrumenter.

RISIKOEKSPONERING, KREDIT

47,1 mia. kr.

2018: 44,0 mia. kr.

UDLÅN EKSKL. REVERSE (BRUTTO)

44,6 mia. kr.

2018: 41,3 mia. kr.

NEDSKRIVNINGSPROCENT (DRIFTSPÅVIRKNING)

0,03 %

2018: 0,3 %

SAMLEDE NEDSKRIVNINGER

2,2 %

2018: 3,3 %

NPL RATIO

3,7 %

2018: 7,0 %

LÅN MED RENTESTOP

0,4 %

2018: 0,8 %

BLANCOANDEL (UDEN REVERSE)

40,1 %

2018: 42,3 %

Sektion 6

Kreditrisiko

6.1 Kreditpolitik

Spar Nords samlede kreditrisiko styres med udgangspunkt i bankens kreditpolitik, som sammen med de overordnede rammer for risikotagning fastsættes af bestyrelsen. Det centrale formål med Spar Nords kreditpolitik er at sikre et afbalanceret forhold mellem indtjening og risiko, samt at risikotagning altid er forudkalkuleret.

Det er Spar Nords indstilling, at al kreditgivning skal være baseret på indsigt i kundernes økonomiske forhold, og at kreditværdighed (kundens evne og vilje til at opfylde nuværende og fremtidige forpligtelser) er et væsentlig parameter i alle kundeforhold.

Spar Nord lægger vægt på at skabe langvarige kunderelationer og ønsker ikke at bruge risikovillighed som en konkurrenceparameter. Spar Nord ønsker kun at indgå i forretninger, som er i overensstemmelse med god forretningsskik, og som ikke belaster Spar Nords omdømme og professionelle image.

Spar Nord yder som hovedregel ikke lån og kreditter alene ud fra de stillede sikkerheder. Kunden skal således have både vilje og evne til at tilbagebetale de ydede lån, uden at Spar Nord skal realisere sikkerheder.

I bestræbelserne på at sikre god risikomæssig diversificering af krediteksposeringen har Spar Nord fastlagt en række interne målsætninger.

Overordnet ønsker banken – for ikke at miste sin handlefrihed i forhold til en kunde – ikke at udvide sit engagement til en størrelse, der betyder, at kunden ikke er naturligt kreditværdig i andre pengeinstitutter. Der er derfor fastsat en begrænsning på enkeltteksposeringer til maksimalt 500 mio. kr., hvoraf den usikrede del maksimalt må udgøre 250 mio. kr. Eksposeringer mod finansielle institutter under tilsyn samt repo- og reverseforretninger er ikke omfattet af denne begrænsning.

Ved opgørelsen af eksposeringsstørrelserne anvendes de anerkendte kreditrisikjusteringer, som fremgår af afsnittet vedrørende store eksposeringer i CRR-forordningen. For samhandelspartnere i den finansielle sektor med en ekstern kreditvurdering på investment grade niveau gælder lovgivningens begrænsninger. For andre samhandelspartnere i den finansielle sektor gælder en internt fastsat grænse på 700 mio. kr.

Spar Nord har fastsat målsætninger for den branchemæssige diversifikation af udlån og garantier, således at der for væsentlige brancher er givet intervaller for eksposeringens ønskede andel af den samlede eksposering.

Figur 6.1

Målsætning for brancher

%	Maksimal andel af samlet eksposering *)
Landbrugsområdet	10
Ejendomssektoren	15
heraf spekulativ**) ejendomsfinansiering	5
Finansiering og forsikring	10
Industri og råstofudvikling	10
Handel	15
Energiforsyning	8

* Eksklusiv reverse repoforretninger

** CRR 575/2013 artikel 4 pkt. 79

Endelig har Spar Nord i sin kreditpolitik et princip om, at der ønskes indsigt i kunders eventuelle engagement med andre pengeinstitutter.

6.2 Styring, overvågning og rapportering

Selv om Spar Nord har en forretningsmodel, der er præget af decentral beslutningskraft, er kreditprocessen centralt styret.

I forhold til nye kunder er bevillingsretten som hovedregel på det halve af bevillingsretten for eksisterende kunder. Beføjelserne på kreditområdet er styret af to faktorer: Den enkelte lokale direktørs evne og behov samt ønsket om, at en vis andel af bevillingerne fra de lokale banker behandles i Kreditkontoret. De decentrale bevillingsretter er på op til 10 mio. kr. for eksisterende kunder.

Den daglige styring af kreditrisiko varetages af kunderådgiverne i samarbejde med de lokale direktører. Eksposeringer, der overstiger den decentrale bevillingsramme, behandles i Kreditkontoret, Kreditkomitéen eller bestyrelsen. Kreditkontoret kan bevilge eksposeringer op til 50 mio. kr. for eksisterende kunder og 25 mio. kr. for nye kunder. Kreditkomitéen kan bevilge eksposeringer op til 100 mio. kr. og for nye op til 50 mio. kr. Eksposeringer over 100 mio. kr. og nye over 50 mio. kr. skal bevilges af bestyrelsen. Kreditkomitéen kan dog bevilge udvidelser på op til 50 mio. kr. på eksposeringer i forhold til seneste bestyrelsesbevilling.

Den overordnede overvågning af Spar Nords kreditrisiko varetages af Bonitetsafdelingen. Afdelingen overvåger udviklingen i eksposeringers kreditbonitet og gennemfører en systematisk bonitetskontrol af kreditporteføljen.

Nye eksposeringer til privatkunder over 100.000 kr. og til erhvervskunder over 300.000 kr. screenes systemmæssigt med henblik på udvælgelse til manuel bonitetsvurdering. Udvælgelsen sker på baggrund af en kombination af risikoparametre, som tilsammen eller hver for sig indikerer forhøjet risikoniveau. Der sker løbende registrering af nye kunder med svag bonitet.

Sektion 6

Kreditrisiko

Spar Nord har udviklet IT-værktøjer til styring og overvågning af kreditrisikoen. Overvågningen foregår bl.a. via Spar Nords kreditanalyzesystem, hvori de væsentligste data omkring krediteksponeringer og kundernes økonomi registreres. Målet er at afdække faresignaler på et tidligt tidspunkt og samtidig overvåge den bonitetsmæssige udvikling i porteføljer og organisatoriske enheder.

Der gennemføres hver måned en statistisk baseret rating af både privat- og erhvervskunder. Rating-systemer anvendes i den decentrale kreditgivning således, at der kan bevilges større udvidelser til de bedste ratinggrupper end til de svageste. Systemerne anvendes desuden i overtræksstyring og prissætning, hvilket er med til at sikre en sammenhæng mellem kundens risiko, og den pris kunden betaler.

Som et led i Spar Nords kreditbehandling risikoklassificeres alle kunder med ikke-misligholdte engagementer efter sandsynligheden for, at den enkelte kunde default (misligholder) inden for de kommende 12 måneder. Kunderne inddeles i grupperne 1 til 8, hvor gruppe 8 indeholder kunder med højeste risiko. Kunder som har konstateret OIK og som ikke er default placeres i ratinggruppe 9. Sandsynligheden for default estimeres statistisk ved hjælp af Spar Nords ratingsystemer, som bygger på forskellige modeller for de forskellige kundesegmenter.

For erhvervskunder baserer modellen sig på tre komponenter: En regnskabskomponent, som ud fra kundens seneste regnskaber risikoklassificerer kunden. En adfærdskomponent, som klassificerer kunden ud fra kundens kontoadfærd og bevillingshistorik. Den tredje komponent er et konjunkturlement, som korregerer klassifikationen ud fra konjunkturudviklingen.

Helt nye erhvervskunder klassificeres ud fra regnskabskomponenten samt konjunkturkomponenten indtil 6. måned, hvorefter også adfærdskomponenten bidrager.

For privatkunder baserer modellen sig alene på en adfærdskomponent og en konjunkturkomponent.

Helt nye privatkunder i Spar Nord risikoklassificeres ud fra en ansøgningsscoremodel, der baserer sig på klassiske kreditnøgletal som formue, indkomst, rådighedsbeløb m.m. Denne model er en kombination af en statistisk model og en ekspertmodel. Efter 6 måneder adfærdsscore kunden, og de to modeller vægtes sammen i overgangsperioden indtil 12. måned, hvorefter ratingen alene baseres på adfærd.

I tillæg til ovennævnte modeller arbejder Spar Nord med en kvalitativ risikoklassificering, såkaldt "svag-markering", som foretages af rådgiveren, hvis kunden udviser faretegn. Disse faretegn kan for privatkunder være skilsmisse, arbejdsløshed osv. og for erhvervskunder være afsætningsproblemer, tab af nøglepersoner, tab af leverandører m.m.

Privatkunder, der er svag-markerede men ikke-defaultet, bliver 'down-graded' én ratinggruppe, dog kan en svag-kunde ikke som udgangspunkt tilhøre de bedste ratinggrupper (1 og 2).

For erhvervskunderne rates svag- og ikke svag-kunder hver for sig i to forskellige modeller. Begge modeller bygger dog på de samme komponenter.

6.3 Krediteksponering

Spar Nords samlede krediteksponering kan henføres dels til aktiviteter vedrørende udlån og garantier, dels til handelsaktiviteter i form af obligationer og finansielle instrumenter mv.

Figur 6.2 viser Spar Nords samlede regnskabsmæssige krediteksponering ultimo 2019 og ultimo 2018.

Spar Nords nedskrivningskonto udgør i alt 1,5 mia. kr. ultimo 2019. Heraf udgør hensættelse til uudnyttede maksimum og rammer 9 mio. kr.

Figur 6.2

Regnskabsmæssig krediteksponering på hensættelser og dagsværdiregulering

Mio. kr.	2019	2018
Reverse repoforretninger med kunder	8.155	4.779
Udlån til amortiseret kostpris	43.157	39.551
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	51.312	44.330
Eventualforpligtelser	14.766	12.092
Krediteksponering på udlån og garantier netto	66.078	56.422
Nedskrivninger for udlån og hensættelser på garantier	1.493	1.868
Krediteksponering på udlån og garantier brutto	67.571	58.290
Krediteksponering på udlån og garantier netto	66.078	56.422
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	1.152	1.029
Reverse repoforretninger med kreditinstitutter	924	931
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	663	469
Regnskabsmæssig krediteksponering udlånsaktiviteter	68.817	58.850
Positiv dagsværdi af afledte finansielle instrumenter mv.	828	862
Krediteksponering aktiver i handelsbeholdningen	16.630	16.293
Aktiver i strategiske samarbejdspartnere	1.514	1.545
Associerede virksomheder	470	333
Regnskabsmæssig krediteksponering	88.260	77.883

Figur 6.3

Nedskrivningskonto på udlån og garantier inkl. uudnyttet maks.

		Nedskrivningskonto
Mio. kr.	2019	2018
Spar Nord	1.503	1.945

Sektion 6

Kreditrisiko

6.4 Udlån og garantier

Spar Nords samlede udlån og garantier før nedskrivninger udgør 67,6 mia. kr. ultimo 2019, hvilket er 9,3 mia. kr. højere end ultimo 2018. Udviklingen afspejler, at reverse repoforretninger er øget med 3,4 mia. kr. og ultimo 2019 i alt udgør 8,2 mia. kr., mens bankudlånet er steget med 3,3 mia. kr. og ultimo 2019 udgør 44,6 mia. kr. Dette svarer til en udlåns-vækst på 7,9 % i 2019. Herudover stiger garantiene med 2,6 mia. kr. til 14,8 mia. kr. ultimo 2019.

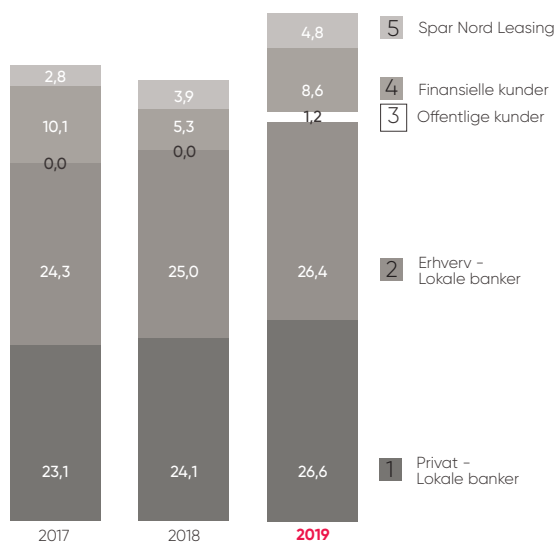
I Spar Nords løbende risikoovervågning opdeles kunderne i 5 grupper: 1) Privat – Lokale Banker, 2) Erhverv – Lokale Banker, 3) Offentlige, 4) Finansielle kunder og 5) Spar Nord Leasing.

Udviklingen i disse kundegrupper fremgår af figur 6.4.

Figur 6.4

Eksponeringsfordeling

Mia. kr.

Krediteksponeringen mod private kunder i Spar Nords Lokale Banker er i løbet af 2019 steget med 2,5 mia. kr. svarende til 10,4 %, mens krediteksponeringen mod erhvervskunder er steget med 1,4 mia. kr. svarende til 5,6 %. På offentlige kunder er krediteksponeringen steget fra 0,1 mia. kr. til 1,2 mia. kr. Endelig er krediteksponeringen mod leasingkunder steget med 0,9 mia. kr. svarende til en stigning på 21,6 %.

Krediteksponeringen mod finansielle kunder er i løbet af 2019 steget med 3,3 mia. kr. som følge af stigning i repo/reverseforretninger.

6.4.1 Branchefordeling

Figur 6.5 viser fordelingen af Spar Nords udlån og garantier på brancher ultimo 2019 og ultimo 2018 samt den gennemsnitlige branchefordeling på sektorniveau opgjort pr. 2019.

Det fremgår af figur 6.5, at en stor andel af Spar Nords udlån og garantier kan henføres til privatkunder, og at fordelingen af udlån til erhvervskunder ikke i væsentlig grad adskiller sig fra sektoren som helhed.

Figur 6.5

Branchefordeling

Mio. kr./%	Udlån og garantier			Udlån og garantier Sektoren	
	2019	2019	2018	2019	2018
Offentlige myndigheder	1.200	1,8	0,1	2,3	4,4
Landbrug, jagt og skovbrug	2.818	4,2	5,1	4,9	3,7
Fiskeri	114	0,2	0,2	0,2	0,0
Industri og råstofudvinding	2.964	4,4	4,8	4,8	6,7
Energiforsyning	1.712	2,5	2,7	3,1	1,9
Bygge og anlæg	2.525	3,7	4,5	4,0	2,1
Handel	4.175	6,2	6,8	7,2	5,1
Transport, hoteller og restauranter	2.615	3,9	3,7	4,6	3,0
Information og kommunikation	285	0,4	0,4	0,4	0,8
Finansiering og forsikring	11.375	16,8	13,8	20,7	22,1
Fast ejendom	7.310	10,8	10,3	11,1	12,0
Øvrige erhverv	3.737	5,5	6,1	6,3	4,7
Erhverv i alt	40.829	60,4	58,5	69,7	70,2
Privatkunder i alt	26.742	39,6	41,5	30,3	29,8
I alt	67.571	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.6

Branchefordeling uden reverse repoforretninger

Mio. kr./%	Udlån og garantier		
	2019	2019	2018
Offentlige myndigheder	1.200	2,0	0,1
Landbrug, jagt og skovbrug	2.818	4,7	5,5
Fiskeri	114	0,2	0,2
Industri og råstofudvinding	2.964	5,0	5,2
Energiforsyning	1.672	2,8	2,7
Bygge og anlæg	2.525	4,2	4,9
Handel	4.175	7,0	7,4
Transport, hoteller og restauranter	2.615	4,4	4,0
Information og kommunikation	285	0,5	0,4
Finansiering og forsikring	3.385	5,7	6,4
Fast ejendom	7.310	12,3	11,2
Øvrige erhverv	3.737	6,3	6,6
Erhverv i alt	32.799	55,2	54,9
Privatkunder i alt	26.617	44,8	45,1
I alt	59.416	100,0	100,0

Sektion 6

Kreditrisiko

Som det fremgår af figur 6.7, udgør Spar Nords samlede nedskrivningssaldo 1,5 mia. kr. svarende til 2,2 % af Spar Nords udlån og garantier ultimo 2019.

Den samlede nedskrivningskonto falder med 0,4 mia. kr. i 2019, hvilket primært kan henføres til forbedret kreditkvalitet, hvilket afspejles i at flere kunder ikke længere forventes at give tab i det mest sandsynlige scenarie. Der er samtidig foretaget afskrivninger på i alt 0,5 mia. kr. i 2019.

Udviklingen i branchefordelingen af nedskrivningerne i 2019 i forhold til primo nedskrivningerne fremgår af figur 6.7.

Figur 6.7

Nedskrivninger - branchefordelt

Mio. kr./%	2019	2018	2019	2018	Sektoren 2018
Offentlige myndigheder	0	0	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	413	596	27,1	30,7	23,0
Fiskeri	1	1	0,1	0,1	0,0
Industri og råstofudvinding	85	88	5,1	4,5	7,0
Energiforsyning	15	21	0,9	1,1	1,8
Bygge og anlæg	55	87	3,0	4,5	4,1
Handel	96	132	5,6	6,8	7,2
Transport, hoteller og restauranter	94	106	5,8	5,4	6,5
Information og kommunikation	9	6	0,6	0,3	0,6
Finansiering og forsikring	80	119	4,7	6,1	4,9
Fast ejendom	195	198	11,5	10,2	10,1
Øvrige erhverv	79	117	10,6	6,0	5,7
Erhverv i alt	1.122	1.194	74,7	75,6	70,8
Privatkunder i alt	381	422	25,3	24,4	29,2
I alt	1.503	1.945	100,0	100,0	100,0

Figur 6.8

Udlån og garantier fordelt på eksponeringsstørrelse *)

Antal/%	2019	2018	2019	2018
0 - 0,1	52.678	53.178	0,9	1,1
0,1 - 0,5	36.243	35.747	10,1	10,9
0,5 - 1,0	14.078	13.985	11,6	12,6
1,0 - 5,0	9.439	8.304	26,5	24,7
5,0 - 10,0	1.009	931	9,2	9,4
10,0 - 20,0	432	419	7,9	8,7
20,0 - 50,0	263	238	11,5	11,4
50,0 - 100,0	91	86	9,0	9,1
100,0 ->	48	47	13,3	12,1
I alt	114.281	112.935	100,0	100,0

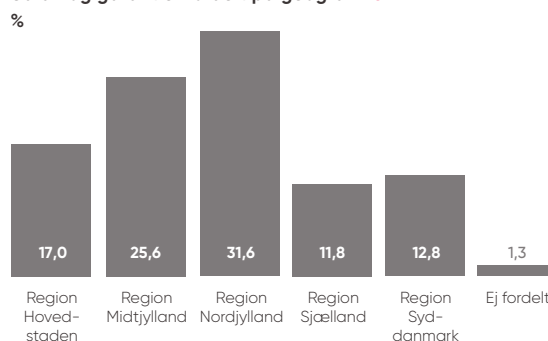
*) Ekskl. reverse repoforretninger og SparXpres

Nedskrivningerne på landbrug er i løbet af 2019 faldet med 183 mio. kr. og udgør ultimo året 413 mio. kr. svarende til 14,7 % af eksponeringen mod 20,1 % primo året.

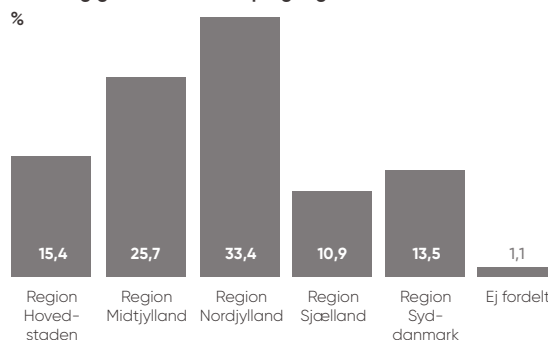
I forhold til eksponeringsstørrelse vurderes Spar Nords kreditportefølje at være veldiversificeret, idet 58,3 % af den samlede eksponering kan henføres til eksponeringer, der hver især er mindre end 10 mio. kr., og idet Spar Nord alene har 48 eksponeringer større end 100 mio. kr.

Figur 6.9

Udlån og garantier fordelt på geografi 2019

Udlån og garantier fordelt på geografi 2018

Også i forhold til geografi vurderes der at være en god spredning i Spar Nords kreditportefølje. Ultimo 2019 kan 31,6 % af Spar Nords samlede udlån og garantier henføres til Region Nordjylland, mens den resterende del er fordelt på landets øvrige regioner.

6.4.2 Privatkunder i Spar Nords Lokale Banker

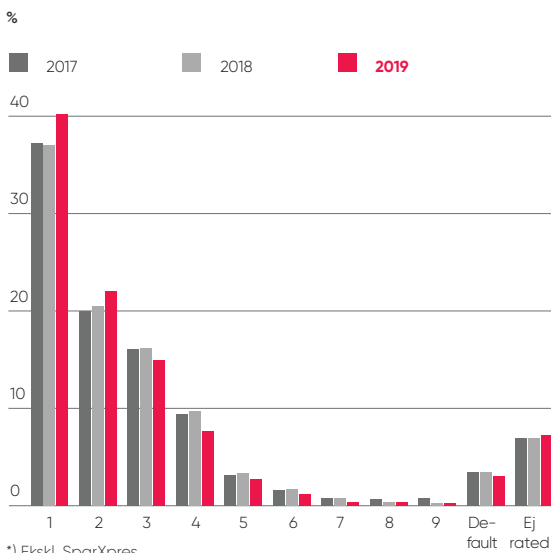
Den samlede krediteksponering mod privatkunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 26,6 mia. kr. ultimo 2019 mod 24,1 mia. kr. ultimo 2018. Eksponeringen mod privatkunder udgør 39,4 % af Spar Nords samlede krediteksponering. Som det fremgår af figur 6.11, har privatkundernes gennemsnitlige kreditbonitet udviklet sig positivt over de seneste år, og boniteten er aktuelt på et meget tilfredsstillende niveau.

Bankens ratingmodel for privatkunder indeholder modelusikkerhed. Banken har taget højde for modelusikkerhed i form af ledelsesmæssige skøn på privatkunder.

Sektion 6 Kreditrisiko

Figur 6.10

Privatkunders eksponeringer fordelt på ratinggrupper *)

Figur 6.11

Gennemsnitlig risikogruppe *)

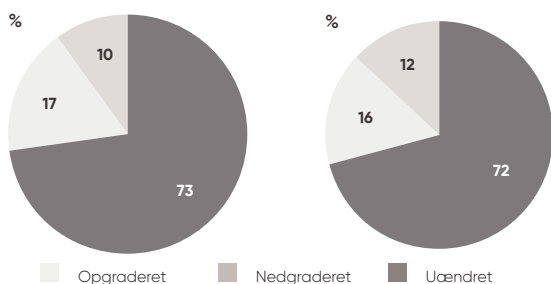
	2019	2018	2017
Gennemsnitlig risikogruppe	2,4	2,6	2,6

*) Eksponeringer efter nedskrivninger

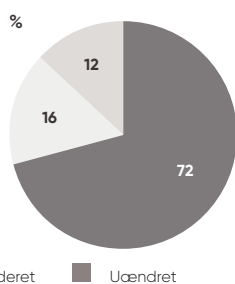
I de efterfølgende figurer vises andelen af privatkunder, der har bevæget sig til bedre ratinggrupper, andelen af privatkunder med uændret bonitet samt andelen af privatkunder, der har bevæget sig til dårligere ratinggrupper i 2019 og 2018.

Figur 6.12

Migration - antal privatkunder 2018-2019

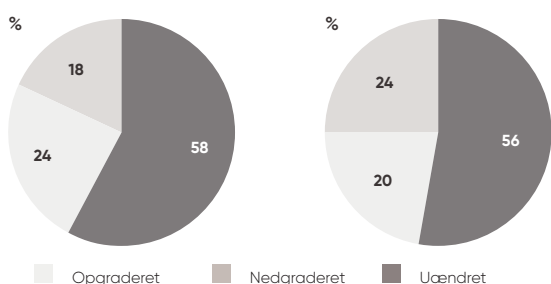

Migration - antal privatkunder 2017-2018

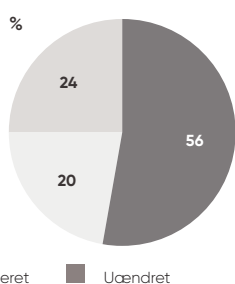

Figur 6.13

Migration - eksponering privatkunder 2018-2019

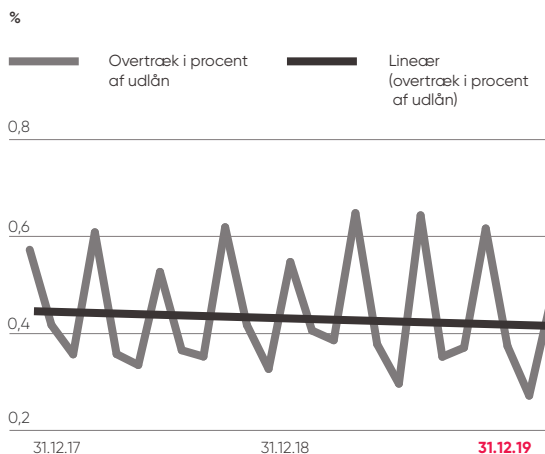
Migration - eksponering privatkunder 2017-2018

Som det fremgår af figurerne, har der i 2019 været flere kunder, der migrerede mod stærkere ratinggrupper, end kunder, der migrerede mod svagere ratinggrupper, hvilket gælder både antal og engagement.

Figur 6.14

Privatkunder - Lokale Banker Udvikling i overtræk/restancer *)

Den generelle positive udvikling i privatkundefortfølgen bekræftes af udviklingen i privatkundernes overtræk. Privatkundernes overtræk har de seneste år befundet sig på et lavt niveau under 0,5 %.

6.4.3 Erhvervskunder i lokale banker

Den samlede krediteksponering mod erhvervskunder i Spar Nords Lokale Banker udgør 26,4 mia. kr. ultimo 2019 mod 25,0 mia. kr. ultimo 2018. Stigningen på 1,4 mia. kr. kan henføres til en stigning i udlån på 1,4 mia. kr. og et uændret niveau i garantier på 3,8 mia. kr.

Eksponeringen mod erhvervskunder i de lokale banker udgør 39,0 % af Spar Nords samlede krediteksponering.

I bankens ratingmodel for erhvervskunder indgår en konjunkturmodel, hvor der er konstateret ustabilitet i enkelte variable ("forbrugsforventning"). Dette har resulteret i utilsigtet volatilitet i risikoniveauet de seneste år. I 2018 havde konjunkturvariablen en større negativ indvirkning, mens den i 2019 havde en større positiv indvirkning.

Banken monitorerer udviklingen og har til imødegåelse af usikkerhed vedr. konjunkturvariablen foretaget ledelsesmæssige skøn.

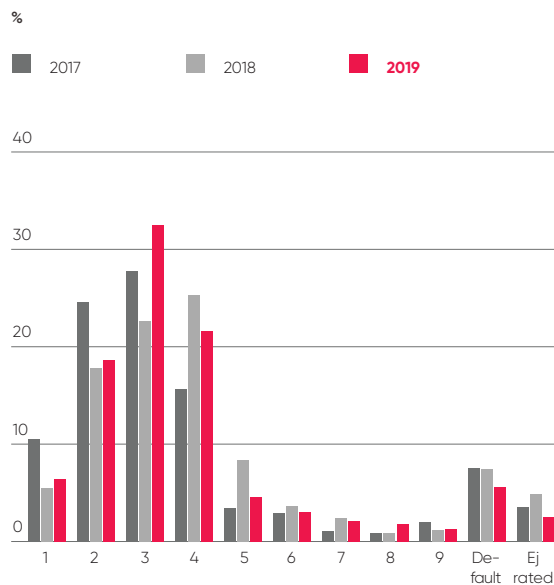
For kommentarer til udviklingen inden for landbrug, se afsnit 6.7.2.

Ligesom det har været tilfældet for privatkunderne, har også erhvervskundernes overtræk og restancer i løbet af 2017 til 2019 ligget på et stabilt lavt niveau under 0,4 %.

Sektion 6 Kreditrisiko

Figur 6.15

Erhvervskunders eksponeringer fordelt på ratinggrupper *)

*) Ekskl. offentlige kunder

Figur 6.16

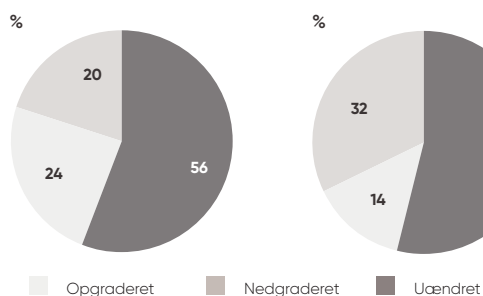
Gennemsnitlig risikogruppe *)

	2019	2018	2017
Gennemsnitlig risikogruppe	3,7	3,9	3,5

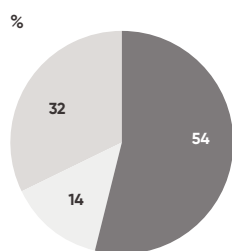
*) Eksponeringer efter nedskrivninger uden offentlige kunder

Figur 6.17

Migration - antal erhvervskunder 2018-2019

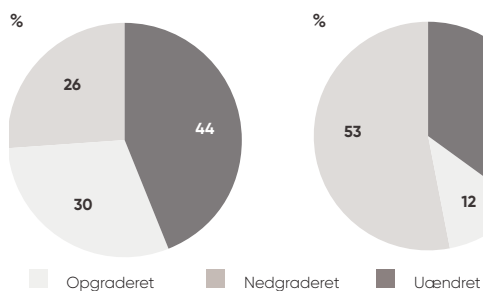

Migration - antal erhvervskunder 2017-2018

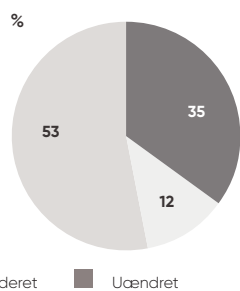

Figur 6.18

Migration - eksponering erhvervskunder 2018-2019

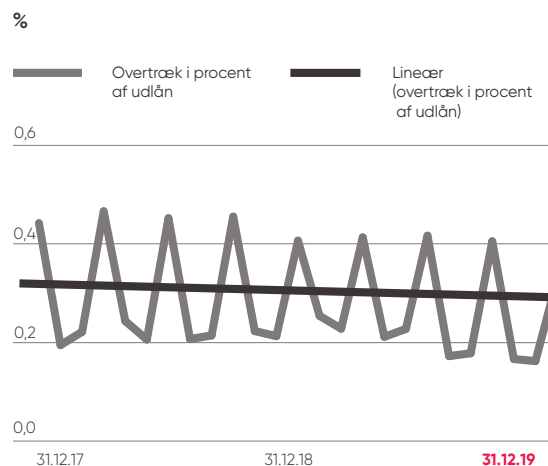

Migration - eksponering erhvervskunder 2017-2018

Figur 6.19

Erhvervskunder uden landbrug - Lokale Banker
Udvikling i overtræk/restancer

6.4.4 Formidling af realkreditlån

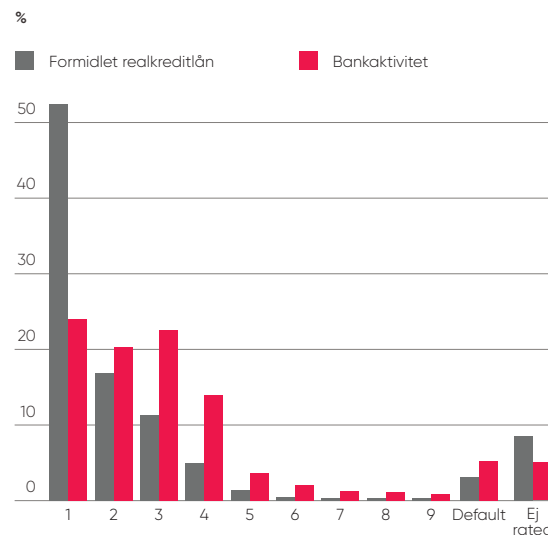
Ud over udlån på Spar Nords egen balance består en betydelig del af Spar Nords forretning i formidling af realkreditlån fra Totalkredit og DLR Kredit.

Ultimo 2019 har Spar Nord i alt formidlet realkreditlån for 88,6 mia. kr. til bankens kunder. Heraf udgør realkreditlån fra Totalkredit 77,1 mia. kr. og realkreditlån fra DLR Kredit 11,5 mia. kr.

I samarbejdet med Totalkredit og DLR Kredit gælder det princip, at der i tilfælde af tab på de af Spar Nord formidlede lån sker modregning i den provision, som Spar Nord modtager for at formidle lånene, eller at Spar Nord i nogle typer af eksponeringer stiller direkte garanti.

Figur 6.20

Formidlet kreditforeningsudlån DLR og Totalkredit samt bankeksponering, fordelt på ratinggrupper

Sektion 6

Kreditrisiko

Spar Nord har den praksis, at der sker løbende bogføring af de opståede tab, der indregnes i bankens nedskrivninger på udlån mv., hvorfor der ikke sker modregning af tab i de fremtidige provisioner.

I figur 6.20 vises fordelingen af ratinggrupper på kunder, som har realkreditlån i Totalkredit og DLR Kredit. Som det fremgår, er der langt overvejende tale om formidling af realkreditlån til kunder i de bedste ratinggrupper.

6.4.5 Leasingaktiviteter

Spar Nords samlede krediteksponering på leasingområdet udgør ultimo 2019 4,8 mia. kr., hvilket er 0,9 mia. kr. eller 21,6 % højere end ultimo 2018. Krediteksponeringen på leasingområdet svarer til 7,1 % af Spar Nords samlede udlån og garantier.

Figur 6.22 viser udviklingen i volumen af tilbagetaget leasingudstyr, som fortsat ligger på et meget lavt niveau.

I risikosammenhæng er det vigtigt at bemærke, at leasingudlån altid sker med sikkerhed i aktiverne enten i form af pant eller ejerskab.

Nedskrivningskontoen for kunder med både bank- og leasingudlån fremgår af bankens samlede nedskrivningskonto figur 6.31, mens nedskrivningskontoen for kunder som kun har leasingforretninger udgør 31,3 mio. kr.

Figur 6.21

Branchefordeling af leasingudlån			Nedskrivningskonto	
%	2019	2018	2019	2018
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,0
Landbrug, jagt og skovbrug	13,5	13,1	10,3	15,9
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,0
Industri og råstofudvinding	13,1	14,3	20,8	21,0
Energiforsyning	8,7	9,3	5,0	7,0
Bygge og anlæg	14,0	13,4	5,7	11,0
Handel	9,4	9,6	6,0	7,5
Transport, hoteller og restauranter	22,9	22,7	22,5	20,8
Information og kommunikation	0,8	0,3	0,3	0,3
Finansiering og forsikring	1,7	1,2	0,8	0,8
Fast ejendom	2,3	2,3	19,7	1,8
Øvrige erhverv	13,2	13,3	8,1	13,5
Erhverv i alt	99,5	99,7	99,2	99,5
Privatkunder i alt	0,5	0,3	0,8	0,5
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Figur 6.22

Tilbagetaget udstyr

Mio. kr.	2019	2018
Tilbagetaget udstyr i alt	5	7

6.4.6 Finansielle kunder

Eksponeringen mod finansielle kunder udgjorde ultimo 2019 8,6 mia. kr. svarende til 12,8 % af Spar Nords samlede udlån og garantier. Eksponeringen dækker primært over reverse repoforretninger på 8,2 mia. kr. samt egne forpligtelser mv.

Figur 6.23

Kreditmæssig eksponering mod finansielle kunder

Mio. kr.	2019	2018
Reverse repoforretninger	8.155	4.779
Spar Nords egne forpligtelser og centrale kunder mv.	482	523
Finansielle kunder i alt	8.637	5.302

6.5 Bonitet

Figur 6.24 viser fordelingen af Spar Nords kunder ud fra Finanstilsynets bonitetskategorier. Kategorierne 2a og 3 er gode kunder, kategorierne 2c og 2b er kunder med forhøjet risiko, mens kunder med finansielle problemer tilhører kategori 1 (OIK).

Figur 6.24

Bonitet 2019

%	1	2c	2b	2a/3	Eksponering
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	1,8	1,8
Landbrug, jagt, skovbrug	1,2	0,1	0,4	2,4	4,2
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
Industri og råstofudvinding	0,3	0,0	0,5	3,6	4,4
Energiforsyning	0,0	0,0	0,0	2,5	2,5
Bygge og anlæg	0,3	0,0	0,2	3,3	3,7
Handel	0,3	0,1	0,4	5,4	6,2
Transport, hoteller og restauranter	0,4	0,3	0,2	3,0	3,9
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
Finansiering og forsikring	0,2	0,0	0,1	16,5	16,8
Fast ejendom	0,7	0,2	0,3	9,6	10,8
Øvrige erhverv	0,2	0,0	0,2	5,1	5,5
Erhverv i alt	3,7	0,8	2,3	53,7	60,4
Privatkunder i alt	1,1	0,1	1,5	36,9	39,6
I alt	4,8	0,9	3,8	90,5	100,0

Bonitet 2018

%	1	2c	2b	2a/3	Eksponering
Offentlige myndigheder	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
Landbrug, jagt, skovbrug	2,2	0,1	0,4	2,4	5,1
Fiskeri	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2
Industri og råstofudvinding	0,5	0,0	0,6	3,7	4,8
Energiforsyning	0,0	0,0	0,1	2,6	2,7
Bygge og anlæg	0,3	0,1	0,2	3,9	4,5
Handel	0,4	0,1	0,4	6,0	6,8
Transport, hoteller og restauranter	0,5	0,0	0,1	3,1	3,7
Information og kommunikation	0,0	0,0	0,0	0,3	0,4
Finansiering og forsikring	0,4	0,0	0,1	13,2	13,8
Fast ejendom	0,9	0,1	0,5	8,8	10,3
Øvrige erhverv	0,3	0,0	0,3	5,5	6,1
Erhverv i alt	5,6	0,5	2,7	49,7	58,5
Privatkunder i alt	1,5	0,1	2,0	38,0	41,5
I alt	7,1	0,5	4,7	87,7	100,0

Sektion 6

Kreditrisiko

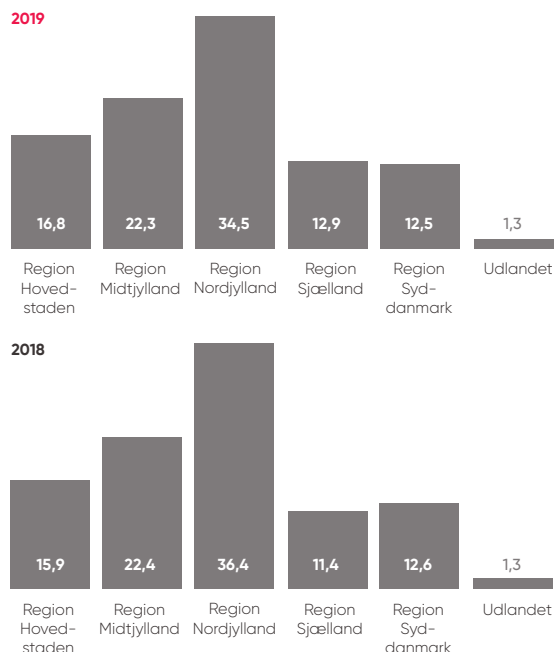
6.6 Sikkerheder

Et væsentligt element i Spar Nords styring af kreditrisiko er at reducere risikoen i de enkelte eksponeringer ved at modtage sikkerheder i form af pant i fysiske aktiver, værdipapirer samt garantier mv. De mest anvendte sikkerheder er pant i fast ejendom, værdipapirer samt rullende materiel. Langt hovedparten af den sikkerhed, som Spar Nord modtager, er pant i ejendomme.

Ejendoms pantet udgøres primært af privat beboelse.

Figur 6.25

Geografisk fordeling af ejendoms pant %

Figur 6.26

Ejendoms pant fordelt på ejendomstyper

%/Mio. kr.	2019	2019	2018	2018
Bebøelse	60,3	16.927	57,2	14.741
Fritidshuse	3,7	1.051	3,9	1.000
Kontor og forretning	15,7	4.419	15,4	3.890
Landbrug	7,6	2.141	8,3	2.130
Øvrige	12,6	3.541	15,3	4.003
I alt	100,0	28.079	100,0	25.763

Figur 6.27 og 6.28 viser, at den samlede blancoandel ultimo 2019 er opgjort til 35,3 % mod 38,8 % ultimo 2018. Opgjort uden reverse repoforretninger udgør blancoandelen 40,1 %. Ultimo 2018 var blancoandelen uden reverse repoforretninger 42,3 %.

Figur 6.27

Eksponering fordelt på blancoandele

%	2019	2018
<10	46,3	42,1
10-50	20,8	21,0
50-75	7,6	9,2
>75	25,4	27,8
Gennemsnitlig blancoandel	35,3	38,8

Figur 6.28

Krediteksponering fordelt på blancoandele

Mio. kr./%	2019		2018	
Offentlig myndighed	1.200	100,0	43	99,8
Landbrug, jagt og skovbrug	644	22,8	884	29,8
Fiskeri	41	35,7	44	35,2
Industri og råstofudvinding	926	31,2	912	32,6
Energiforsyning	614	35,9	614	38,9
Bygge og anlæg	928	36,8	828	31,6
Handel	1.556	37,3	1.547	38,9
Transport, hoteller og restauranter	786	30,1	596	27,7
Information og kommunikation	156	54,7	110	48,7
Finansiering og forsikring	2.124	18,7	2.152	26,8
Fast ejendom	2.686	36,7	2.471	41,1
Øvrige erhverv	1.644	44,0	1.654	46,6
Erhverv i alt	13.305	32,6	11.857	34,8
Privatkunder i alt	10.519	39,3	10.772	44,5
I alt	23.823	35,3	22.629	38,8

Når ejendomsværdien under ejendoms pant fordelt på ejendomstyper i figur 6.26 bliver opgjort til 28,1 mia. kr., og der i figur 6.29 anføres 17,3 mia. kr. som sikkerhed i ejendomme, skyldes det, at førstnævnte beløb er det, som Spar Nord har pant i og registreret som modtagne sikkerheder, mens sidstnævnte beløb er den del, som reelt anvendes til beregning af sikkerhed på en eksponering. Nogle eksponeringer er mindre end sikkerhedsværdien, og der er også sikkerheder med værdi for kunder, som pt. ikke har eksponering. Når ejendomssikkerhederne fordeles på engagementerne, foretages et haircut på 5 % af værdien.

Figur 6.29

Kreditreducerede sikkerheder

Mio. kr.	2019	2018
Ejendomme	17.263	15.701
Depot/værdipapirer	9.467	6.118
Garantier/kautioner	481	449
Køretøjer	653	658
Kontanter	366	389
Andre sikkerheder	4.401	4.380
Andre sikkerheder i alt	32.631	27.695
Spec. sikrede forr. (kreditforeningsgarantier)	7.124	4.790
Sikret i alt, ekskl. Spar Nord Leasing	39.754	32.485
Modtagne sikkerheder, Spar Nord Leasing	3.993	3.177
I alt	43.747	35.662

Spar Nord overvåger løbende værdien af stillede sikkerheder. Når risikoen stiger på en modpart, skærpes overvågningen af stillede sikkerheder.

6.7 Nedskrivninger på udlån

Der henvises til anvendt regnskabspraksis i årsregnskabet for en gennemgang af IFRS 9.

Spar Nords samlede værdiregulering skal suppleres med beregnede nedskrivninger i stadie 1 og 2 på 420 mio. kr. og modelberegnete nedskrivninger i stadie 3 på 21 mio. kr.

Sektion 6

Kreditrisiko

Figur 6.30

Værdiforringede fordringer

2019 Mio. kr.	Eksponering	Individuelt værdireguleret
Konkurs	106	40
Inkasso og rekonstruktion mv.	67	34
Finansielle vanskeligheder i øvrigt	2.018	1.009
Individuelle nedskrivninger i alt	2.191	1.083
Nedskrivninger i stadie 1 og 2		420
Samlet nedskrivning		1.503

2018 Mio. kr.	Eksponering	Individuelt værdireguleret
Konkurs	66	48
Inkasso og rekonstruktion mv.	179	85
Finansielle vanskeligheder i øvrigt	3.179	1.367
Individuelle nedskrivninger i alt	3.424	1.500
Nedskrivninger i stadie 1 og 2		414
Ikke individuelt værdiforringede i stadie 3		31
Samlet nedskrivning		1.945

Figur 6.31

Tab og individuelle nedskrivninger

2019 Mio. kr.	Misligholdte og værdi- forringede	Ned- skrivnings- konto
Offentlige myndigheder	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	559	379
Fiskeri	6	0
Industri og råstofudvinding	128	58
Energiforsyning	19	7
Bygge og anlæg	117	30
Handel	106	57
Transport, hoteller og restauranter	180	73
Information og kommunikation	7	6
Finansiering og forsikring	68	44
Fast ejendom	351	131
Øvrige erhverv	89	45
Erhverv i alt	1.630	831
Private i alt	562	252
I alt	2.191	1.083

2018 Mio. kr.	Misligholdte og værdi- forringede	Ned- skrivnings- konto
Offentlige myndigheder	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	1.077	567
Fiskeri	0	0
Industri og råstofudvinding	231	54
Energiforsyning	21	8
Bygge og anlæg	175	55
Handel	166	91
Transport, hoteller og restauranter	260	82
Information og kommunikation	8	4
Finansiering og forsikring	214	90
Fast ejendom	410	149
Øvrige erhverv	135	76
Erhverv i alt	2.697	1.176
Private i alt	727	324
I alt	3.424	1.500

Figur 6.32

Nedskrivningskonto

Mio. kr.	Ned- skrivnings- konto 2019	Ned- skrivnings- konto 2018
Offentlige myndigheder	0	0
Landbrug, jagt og skovbrug	413	596
Fiskeri	1	1
Industri og råstofudvinding	85	88
Energiforsyning	15	21
Bygge og anlæg	55	87
Handel	96	132
Transport, hoteller og restauranter	94	106
Information og kommunikation	9	6
Finansiering og forsikring	80	119
Fast ejendom	195	198
Øvrige erhverv	79	117
Erhverv i alt	1.122	1.471
Private i alt	381	474
I alt	1.503	1.945

For alle kunder med objektiv indikation på kreditforringelse (OIK) gennemføres en nedskrivningsberegning for den enkelte kunde. Der opstilles et forventet cashflow indeholdende forsigtigt vurderede værdier og realisationsomkostninger for de aktiver, som eventuelt skal sælges.

En eksponering behøver ikke være misligholdt, før der foretages nedskrivninger, og eksponeringen dermed overgår til skærpet bevillingspraksis.

Spar Nord har i 2019 realiseret et fald i krediteksponeringen mod kunder med individuelle nedskrivninger på 1.233 mio. kr.

De værdiforringede fordringer udgør ultimo 2019 3,2 % af den samlede krediteksponering mod 5,8 % i 2018. Den samlede nedskrivningskonto er i 2019 faldet med 0,4 mia. kr.

Den samlede driftspåvirkning på 22 mio. kr. i forhold til en driftspåvirkning på 173 mio. kr. i 2018, skal primært ses i lyset af den generelle bonitetsforbedring hos kunderne.

Privatkunderne (ekskl. SparXpres) giver en indtægt på 5 mio. kr. mens SparXpres giver en udgift på 56 mio. kr. På erhvervskunder var der tale om en udgift på 30 mio. kr., mens driftspåvirkningen på landbrug er en indtægt på 59 mio. kr.

Sektion 6

Kreditrisiko

Figur 6.33

Udvikling i driftspåvirkning af tab og nedskrivninger på udlån og garantier fordelt på brancher

2019

Mio. kr.	Driftspåvirkning	Afskrivninger
Offentlig myndighed	0	0
Landbrug og skovbrug	-59	132
Fiskeri	0	0
Industri og råstofudvinding	6	10
Energiforsyning	-7	0
Bygge- og anlægsvirksomhed	-7	22
Handel	8	46
Transport, hoteller og restauranter	42	58
Information og kommunikation	3	0
Finansiering og forsikring	-18	33
Fast Ejendom	13	23
Øvrig erhverv	-10	28
Erhverv i alt	-28	352
Private i alt	51	193
I alt	22	546

2018

Mio. kr.	Driftspåvirkning	Afskrivninger
Offentlig myndighed	0	0
Landbrug og skovbrug	106	78
Fiskeri	0	0
Industri og råstofudvinding	-14	3
Energiforsyning	-10	0
Bygge- og anlægsvirksomhed	2	9
Handel	62	15
Transport, hoteller og restauranter	-7	4
Information og kommunikation	2	0
Finansiering og forsikring	14	11
Fast Ejendom	-52	2
Øvrig erhverv	17	12
Erhverv i alt	119	134
Private i alt	54	79
I alt	173	213

Spar Nords driftspåvirkning fra nedskrivninger udgjorde i 2019 en udgift på 22 mio. kr. svarende til 0,03 % af de samlede udlån og garantier.

6.7.1 Kreditlempelse

En udlånsfacilitet defineres som kreditlempet, hvis der grundet låntagers økonomiske problemer er givet lempelige vilkår på rente og/eller ydelse eller, hvis der er sket en refinansiering med lempeligere vilkår. Enhver kreditlempelse skal bevilges i Kreditkontoret. Kunder med bevilgede kreditlempede eksponeringer skal som minimum samtidig svag-markeres og tillige vurderes i forhold til OIK.

Udover decentral registrering foretages der central overvågning og periodisk rapportering af svag- og OIK-markerede kunder med indikation på kreditlempelse.

I figur 6.34 vises en opgørelse over kreditlempede udlån.

Spar Nord har i løbet af 2019 foretaget en gennemgang af alle engagementer med individuelle nedskrivninger med henblik på at sikre en mere retvisende indplacering i de forskellige stadier, der angives i IFRS 9.

Den ovennævnte proces har medvirket til, at udlånet i stadie 3 er reduceret med i alt 1.246 mio. kr. via omplacering til stadie 2 og stadie 1, ligesom der er udlån, der er afskrevet. Samlet er NPL-udlånet reduceret med 1.296 mio. kr. til 2.004 mio. kr., og dermed udgør andelen af misligholdte lån (NPL-ratio) 3,7 % ultimo 2019.

Der er i løbet af 2019 afskrevet 546 mio. kr., ligesom der er tilbageført individuelle nedskrivninger på i alt 638 mio. kr. - begge poster er væsentlig påvirket af gennemgangen.

Figur 6.34

Kreditlempede udlån

2019

Mio. kr.	Erhverv	Landbrug	Private	I alt
Non-performing	204	59	129	392
Performing	10	7	10	28
I alt	215	66	139	419

2018

Mio. kr.	Erhverv	Landbrug	Private	I alt
Non-performing	531	407	237	1.175
Performing	17	1	14	33
I alt	549	409	251	1.208

Non Performing

En eksponering defineres som "Non-performing" (NPL), hvis:

Eksponeringen har været i restance (dvs. hvis et hvert beløb af enten rente, gebyr eller afdrag ikke er betalt) i mere end 90 dage eller det vurderes usandsynligt, at debitor fuldt ud opfylder sine betalingsforpligtelser, uden at realisere sikkerheder.

Herudover defineres en eksponering i IFRS 9 "stadie 3" altid NPL, også selvom ovenstående kriterier ikke er opfyldt.

Figur 6.35

NPL ratio

	2019	2018
NPL (DKK mio. kr.)	2.004	3.300
Eksponering	54.079	47.354
NPL ratio	3,7	7,0

Sektion 6

Kreditrisiko

Banken har i løbet af 2019 forøget de ledelsesmæssige skøn med 263 mio. kr. til i alt 303 mio. kr. Dette beløb relaterer sig til tre forskellige problemstillinger:

Grundet skift af opgørelsesmetode af individuelle nedskrivninger på landbrugskunder er det efterfølgende vurderet nødvendigt at afsætte et beløb til risikoen for fald i jordpriserne (169 mio. kr.) Vurderingen modsvarer evt. usikkerhed i værdiansættelsen. Dette ledelsesmæssige skøn er beregnet som 15.000 kr. pr. ha. støtteberettiget jord.

Bankens ratingmodel har i den seneste periode underestimeret antallet af defaults, hvorfor der afsættes et beløb til afdækning af den øgede risiko (82 mio. kr.).

Af systemmæssige årsager mangler diskontering af sikkerhedernes værdi i de individuelle nedskrivningsberegninger, dette har medført et for lavt beregnet nedskrivningsbehov (53 mio. kr.).

Eksposeringer med rentestop er i årets løb faldet fra 476 mio. kr. ultimo 2018 til 303 mio. kr. ultimo 2019.

Figur 6.36

Tab og nedskrivninger på udlån og garantier

Mio. kr.	2019	2018
Tab, inkl. dækket af hensættelser/nedskrivninger	545	215
Dækket af hensættelser/nedskrivninger	-463	-139
Tab ikke dækket af hensættelser/nedskrivninger	82	75
Nye hensættelser/nedskrivninger ekskl. sektorløsninger		
	720	655
Tilbageførsel af hensættelser/nedskrivninger	-699	-452
Indtægtsførte renter på nedskrevne lån	-21	-33
Hensættelser/nedskrivninger, netto	-1	171
Indbetalinger på tidligere tab	-65	-77
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger	16	169
Øvrige tab	6	4
Årets tab og hensættelser/nedskrivninger i alt	22	173
Driftspåvirkning	22	173

Figur 6.37

Tab og værdireguleringer samt lån med rentestop

Mio. kr.	2019	2018
Udlån og garantier, brutto, ultimo	67.571	58.290
Årets tab og nedskrivninger i alt	22	173
- i % af udlån og garantier	0,03	0,3
Nedskrivningskonto	1.503	1.945
- i % af udlån og garantier	2,2	3,3
Kontraktuelle udlån med rentestop, ultimo	303	476
- i % af udlån og garantier	0,4	0,8
Nedskrivningskonto i % af kontraktuelle udlån med rentestop	496	409

6.7.2 Landbrug

Udlån og garantier til landbrugskunder udgør 2,8 mia. kr. svarende til 4,2 % af Spar Nords samlede udlån og garantier. Heraf udgør leasingudlån 0,6 mia. kr. og garantier 0,2 mia. kr.

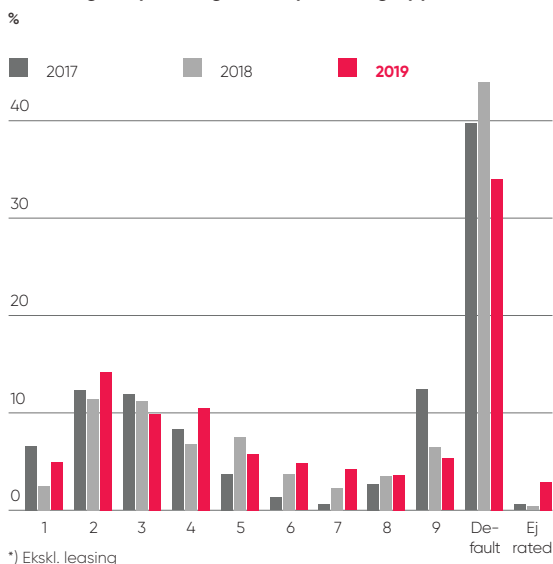
Figur 6.38 viser bonitetsudviklingen blandt landbrugskunder i Spar Nords Lokale Banker i perioden 2017-2019.

Som det fremgår af figur 6.38 og 6.39, er landbrugskundernes gennemsnitlige bonitet forbedret i 2019. Den positive udvikling kan henføres til fald i eksponeringskategorien "Default".

Driftspåvirkningen fra nedskrivninger på landbrugsudlån blev i 2019 til en indtægt på 59 mio. kr. mod en udgift på 106 mio. kr. i 2018.

Figur 6.38

Landbrugseksponering fordelt på scoregrupper *)

*) Ekskl. leasing

Figur 6.39

Gennemsnitlig risikoniveau - landbrug *)

	2019	2018	2017
Gennemsnitlig ratinggruppe	6,1	6,4	6,2

*) Eksponeringer efter nedskrivninger

Landbruget har overordnet set udviklet sig positivt i 2019 efter det i 2018 var udfordret af bl.a. tørken, lave afregningspriser på svin samt et ugunstigt bytteforhold til foderprisen. Den positive udvikling har resulteret i tilfredsstillende udbytte for planteavlere og mælkeproducenter.

Specielt svineproducenterne har oplevet en positiv udvikling på afregningspriserne, der ved indgangen til 2019 var på et lavt niveau, men som i takt med eskaleringen af svinepesten i Kina og det sydøstlige Asien er øget væsentligt og befinder sig på et meget højt niveau. Ligeledes er foderprisen faldet, hvilket har forbedret bytteforholdet, der befinder sig på et særdeles tilfredsstillende niveau.

Sektion 6

Kreditrisiko

Minkbranchen har været udfordret og måtte igen i 2019 konstatere yderligere prisfald til 200 kr. mod en produktionspris i niveauet 270 kr.

Spar Nords samlede nedskrivninger på landbrugsudlån ultimo 2019 udgør 413 mio. kr. svarende til 14,7 % af Spar Nords samlede udlån og garantier til branchen. Ultimo 2018 var tallene 596 mio. kr. og 20,0 %.

Spar Nords samlede eksponering fra mælkeproducenter og svineavlere blev i 2019 reduceret med 0,2 mia. kr. svarende til en reduktion på 16,3 %.

Figur 6.40

Landbrugseksponering fordelt på produktionsgrene

2019 Mio. kr.	Udlån og garantier	Nulrente	Heraf værdi- forringet	Andel værdi- forringet
Kvæg	616	8	203	33,0
Svin	481	27	200	41,6
Planteavl	545	14	85	15,6
Mink	113	2	46	40,3
Leasing	647	1	8	1,2
Andet	415	1	17	4,0
I alt	2.818	52	559	19,8

2018 Mio. kr.	Udlån og garantier	Nulrente	Heraf værdi- forringet	Andel værdi- forringet
Kvæg	725	17	462	63,7
Svin	586	38	296	50,5
Planteavl	697	76	229	32,8
Mink	111	0	46	41,1
Leasing	515	0	26	5,1
Andet	334	1	18	5,4
I alt	2.969	132	1.077	36,3

Figur 6.41

Landbrugsnedskrivninger fordelt på produktionsgrene

2019 Mio. kr./%	Ned- skrivnings- konto	Afskrevet	Årets ned- skrivning	Ned- skrivnings- procent af eksponering	Procent af værdi- forringet
Kvæg	177	5	-61	28,8	87,1
Svin	113	50	-25	23,5	56,5
Planteavl	72	75	32	13,2	84,5
Mink	28	2	4	25,0	61,9
Leasing	3	0	-9	0,5	42,1
Andet	20	0	1	4,7	116,8
I alt	413	132	-59	14,7	74,0

2018 Mio. kr./%	Ned- skrivnings- konto	Afskrevet	Årets ned- skrivning	Ned- skrivnings- procent af eksponering	Procent af værdi- forringet
Kvæg	249	60	-5	34,3	53,8
Svin	192	6	32	32,7	64,8
Planteavl	104	3	59	14,9	45,6
Mink	25	6	14	22,1	53,9
Leasing	13	0	4	2,5	49,4
Andet	14	2	2	4,2	77,5
I alt	596	77	106	20,1	55,4

Spar Nord har som princip, at når landbrugskunder med svage kapitalforhold ikke kan skabe positiv konsolidering ved de af Spar Nord fastsatte nulpunktspriser på 9,50 kr./kg. uden efterbetaling for svinekød og 2,20 kr./kg. uden efterbetaling for mælk, defineres dette som OIK. Beregningen af nulpunktspriser tager udgangspunkt i finansiering på 4 % gennemsnitsrente på hele den rentebærende gæld, bortset fra den kreditforeningsgæld, der rentesikres via fastforrentet obligationslån med lang løbetid. Såfremt disse nulpunktspriser, i regnskab og budget, ikke kan realiseres, foretages nedskrivningsberegning.

Spar Nord har en forventning om, at vilkårene for mælkeproducenterne forbliver på tilsvarende niveau i 2020, som i 2019. For svineproducenterne forventes der særdeles gunstige forhold grundet en fortsat meget stor afsætning til Kina. Udbredelse af svinepesten i Europa vurderes at udgøre en risiko, og vil kunne påvirke den danske eksport, såfremt der kom et udbrud i Tyskland og ikke mindst, hvis der kommer udbrud i Danmark. Produktionen af mink er faldende, men dette forventes ikke at medføre prisstigninger i 2020.

Spar Nords opgørelse af sikkerhedsværdier på landbrugsejendomme er i overensstemmelse med Finanstilsynets seneste retningslinjer, dvs. at jordværdierne i Spar Nords markedsområde ligger i intervallet 125.000 – 160.000 kr. pr. hektar.

Driftsbygninger vurderes i forhold til alder, stand mv. og vurderes til dagsværdi.

Øvrige landbrugsaktiver som besætning, beholdninger, maskiner mv. optages til 80 % af bogført værdi.

Foruden de individuelle nedskrivninger, hvor der maksimalt er indregnet sikkerhedsværdi med Finanstilsynets vejledende jord- og bygningsværdier, er der foretaget et ledelsesmæssigt skøn til at modsvare evt. usikkerhed i værdiansættelsen. Dette ledelsesmæssige skøn er beregnet som 15.000 kr. pr. ha. støtteberettiget jord. Det samlede ledelsesmæssige skøn på landbrug udgør 184 mio. kr., bestående af 169 mio. kr. vedr. jordpriser og 15 mio. kr. vedr. diskontering af sikkerheder.

6.8 Kreditrisiko mod finansielle modparter

Som et led i handel med værdipapirer, valuta og afledte finansielle instrumenter samt betalingsformidling mv. opstår der kreditrisiko mod finansielle modparter.

Spar Nords ledelse bevilger lines på kreditrisiko mod finansielle modparter under hensyntagen til den enkelte samhandelspartners risikoprofil, rating, størrelse og soliditet. Risici og lines på finansielle instrumenter følges dagligt.

Sektion 6

Kreditrisiko

En væsentlig kilde til finansiel kreditrisiko er Spar Nords mellemværender med kreditinstitutter. Kreditrisikoen er rettet mod internationale kreditinstitutter, hvor Spar Nord har stillet kontant sikkerhed for finansielle forretninger eller mod danske kreditinstitutter, hvor Handelsområdet har kunderelationer.

Figur 6.42

Tilgodehavender i kreditinstitutter fordelt på produkttype

Mio. kr./%	2019	2018	2019	2018
Indskudsbeviser	0	0	0,0	0,0
Reverse repoforretninger	924	931	51,7	58,1
Deposits og unoterede obligationer	0	0	0,0	0,0
Løbende konti	279	172	15,6	10,7
CSA konti mv.	384	297	21,5	18,5
Markedsværdi på derivater	201	203	11,2	12,7
Tilgodehavender i kreditinstitutter	1.789	1.603	100,0	100,0

Figur 6.43

Tilgodehavender i kreditinstitutter fordelt på rating

Mio. kr./%	2019	2018	2019	2018
AAA	924	931	51,7	58,1
AA	177	148	9,9	9,2
A	505	426	28,3	26,6
BBB	169	82	9,5	5,1
BB	1	0	0,1	0,0
Uden rating	12	16	0,7	1,0
Tilgodehavender i kreditinstitutter	1.789	1.603	100,0	100,0

89,9 % af Spar Nords mellemværender med kreditinstitutter vedrører institutter med rating på A eller højere. Af de samlede tilgodehavender i kreditinstitutter på 1,8 mia. kr. kan 51,7 % henføres til eksponeringer med AAA-rating. Mellemværender med kreditinstitutter uden rating kan alene henføres til danske pengeinstitutter.

6.9 Modpartsrisiko

Modpartsrisiko er risikoen for tab som følge af, at en finansiell modpart eller institutionel kunde misligholder sine forpligtelser i henhold til en indgået finansiell kontrakt. Herudover kan der opstå afviklingsrisici i forbindelse med indgåelse og afvikling af finansielle kontrakter, idet udveksling af hovedstole i forskellige valutaer ikke nødvendigvis sker på samme tid eller, at værdipapirer ikke modtages samtidig med betaling herfor.

Udnyttelse af lines til finansielle modparter opgøres brutto og beregnes som vægtede hovedstole af samtlige indgåede forretninger, hvortil lægges summen af alle positive markedsværdier, mens negative markedsværdier ikke modregnes. Størrelsen af hovedstolsvægten for de enkelte finansielle forretninger beregnes ud fra volatiliteten på henholdsvis rente og valuta, ligesom der tages hensyn til, hvor lang restløbetiden på den finansielle forretning er.

Spar Nords forretningsgange angiver maksimal løbetid for de enkelte finansielle forretninger, og der sker daglig opfølgning på overholdelse heraf, ligesom der sker daglig opfølgning på overholdelse af de bevilgede lines.

I forbindelse med bevilling og registrering af lines foretages der kontrol af, om registrerede lines er i henhold til bevilling. Herudover har Spar Nord en controllerafdeling, som foretager stikprøvekontrol af, om bevillinger, procedurer og forretningsgange overholdes.

Figur 6.44

Modpartsrisiko

Mio. kr.	2019	2018
Derivater med positiv markedsværdi	828	862
Netting	180	193
Eksponering efter netting	648	669
Collateral modtaget	34	31
Eksponering efter netting og collateral	614	637

6.9.1 Modpartsrisiko mod finansielle og institutionelle kunder

Inden lines til finansielle modparter og institutionelle kunder bevilges, foretages en grundig kreditvurdering af de finansielle modparter/institutionelle kunder baseret på det enkelte kreditinstituts/institutionelle kundes regnskaber. For udenlandske og større danske kreditinstitutter tages derudover i betragtning, hvordan kreditinstitutterne er ratet af internationale ratingbureauer som Standard & Poor's, Fitch eller Moody's.

6.9.2 Rammer og sikkerhedsaftaler

Til imødegåelse af modpartsrisikoen indgår Spar Nord i videst muligt omfang ramme-, netting- og sikkerhedsaftaler. For de mindre danske kreditinstitutter vil disse aftaler følge rammeaftalen for valuta- og værdipapirforretninger, som er udarbejdet af Finans Danmark. Når det vurderes at være nødvendigt, tillige en sikkerhedsaftale, i hvilken det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hvert kreditinstitut individuelt fastsat maksimum, så skal der stilles sikkerhed, der oftest vil være i form af kontant deponering.

For udenlandske og større danske kreditinstitutter samt de institutionelle kunder vil netting- og rammeaftaler være de internationale ISDA Master Agreements, ofte med tilknyttede Credit Support Annex aftaler (CSA), i hvilke det aftales, at såfremt nettomarkedsværdien på indgåede finansielle kontrakter overstiger et for hver aftale individuelt fastsat maksimum, så skal der udveksles sikkerhed, der oftest vil være i form af kontant deponering i EUR eller DKK.

Sektion 6

Kreditrisiko

Herudover indgås der Global Master Repurchase Agreements (GMRA) og Global Master Securities Lending Agreements (GMSLA) til sikring af henholdsvis indgåede reverse repoforretninger og aktielånsforretninger.

For både de danske og de udenlandske sikkerhedsaftaler sker der daglig opfølgning og evt. udveksling af sikkerheder i takt med udviklingen i indgåede forretningers markedsværdier. Herudover afvikler Spar Nord, så vidt det er muligt, indgåede forretninger via CLS, VP eller Euroclear, hvorved afviklingsrisici minimeres mest muligt.

Spar Nord er indirekte medlem af London Clearing House via udvalgte clearing brokers og forventer løbende at klare en større andel af de clearingsgodkendte forretninger.

6.10 ECAI

Som ekstern leverandør af kreditvurderinger (ECAI) anvendes Standard & Poor's Ratings Services til at levere kreditvurderingsoplysninger på lande, modparter og udstedelser.

Ratingoplysninger anvendes som en integreret del af dataflowet hos Spar Nords datacentral, der modtager eksterne kreditvurderinger fra Standard & Poor's Ratings Services via SIX Financial.

Der foretages løbende en IT-opdatering af kreditvurderingerne fra Standard & Poor's Ratings Services.

Konverteringen af kreditvurderingsklasser til kreditkvalitetstrin tager afsæt i Committee of European Banking Supervisors (CEBS) konverteringstabel. Det enkelte kreditkvalitetstrin tilknyttes en vægt, som eksponeringerne på de enkelte kreditkvalitetstrin skal vægtes med ved opgørelsen af den samlede risikoeksponering under standardmetoden for kreditrisiko i henhold til CRR artikel 111-134.

Figur 6.45

ECAI eksponering før og efter fradrag

2019 Mio. kr.	Eksponering	Eksponering efter ECAI risikovægtet
Institutter	1.599	529
Øvrige	210	67
I alt	1.809	596

2018 Mio. kr.	Eksponering	Eksponering efter ECAI risikovægtet
Institutter	1.938	405
Øvrige	194	49
I alt	2.132	454

6.11 Koncernens samlede solvensmæssige krediteksponering

Den samlede kreditmæssige eksponering er summen af:

- Udlån og tilgodehavender
- Garantier
- Uudnyttet kreditmaksimum
- Kredittilsagn
- Kapitalandele i virksomheder
- Anlægsaktiver
- Immaterielle aktiver
- Øvrige materielle aktiver
- Modpartsrisiko
- Aktier og virksomhedsobligationer

En samlet opgørelse af Spar Nords kreditmæssige eksponering viser en eksponering på 107,8 mia. kr. Opgørelsen svarer til Spar Nords kreditrisiko, som behandles efter standardmetoden.

Generelt er eksponeringerne gennem 2019 steget med 11,7 mia. kr. svarende til en stigning på 12,3 %. Målt på gennemsnitstal er der sket en stigning på 8,5 mia. kr. svarende til 8,7 %.

Figur 6.46

Samlet krediteksponering

Mio. kr.	2019	2018	Gns. 2019	Gns. 2018
Centralregeringer eller centralbanker	1.132	1.076	1.495	871
Regionale eller lokale myndigheder	2.278	954	1.652	900
Offentlige enheder	263	253	267	277
Institutter	10.832	8.922	11.867	9.046
Selskaber	37.566	30.966	34.503	32.523
Heraf SMV	22.842	19.697	22.011	19.012
Detail	42.875	40.536	43.248	40.097
Heraf SMV	15.346	14.998	15.600	14.420
Eksp. sikret ved pant i fast ejendom	7.451	6.442	6.797	6.960
Heraf SMV	921	829	866	1.210
Eksp. ved misligholdelse	837	2.273	1.486	2.260
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	715	1.124	790	1.006
Kortfristede institut- og selskabseksponeringer mv.	0	0	0	0
Kollektive investeringsordninger	4	11	5	11
Aktieeksponeringer	1.809	1.591	1.762	1.435
Andre poster	2.023	1.854	1.917	1.945
I alt	107.785	96.001	105.789	97.328

Sektion 6

Kreditrisiko

Figur 6.47

Landefordeling på eksponeringskategorier

Mio. kr.	2019					2018				
	Danmark	EU	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	I alt	Danmark	EU	Europa i øvrigt	Verden i øvrigt	I alt
Centralregeringer eller centralbanker	1.132	0	0	0	1.132	1.076	0	0	0	1.076
Regionale eller lokale myndigheder	2.274	4	0	0	2.278	953	2	0	0	954
Offentlige enheder	263	0	0	0	263	253	0	0	0	253
Institutter	9.994	782	48	8	10.832	7.674	614	616	18	8.922
Selskaber	35.510	326	405	1.324	37.566	30.131	360	436	38	30.966
Detail	42.343	127	235	169	42.875	40.280	107	31	118	40.536
Eksp. sikret ved pant i fast ejendom	7.417	8	11	15	7.451	6.406	12	10	14	6.442
Eksp. ved misligholdelse	815	18	1	3	837	2.231	35	3	5	2.273
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	714	1	0	0	715	1.121	3	0	0	1.124
Kortfristede institut- og selskabseksponeringer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kollektive investeringsordninger	4	0	0	0	4	11	0	0	0	11
Aktieeksponeringer	1.754	23	0	32	1.809	1.554	20	0	16	1.591
Andre poster	2.023	0	0	0	2.023	1.854	0	0	0	1.854
I alt	104.243	1.291	700	1.551	107.785	93.544	1.152	1.097	209	96.001

Spar Nords krediteksponering kan langt overvejende henføres til Danmark. I 2019 var 97 % af Spar Nords krediteksponering således mod debitorer fra Danmark. Den geografiske fordeling er vist i figur 6.47.

En stor del af Spar Nords erhvervseksponering er mod små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Ultimo 2019 udgjorde eksponeringen mod SMV'er 36 % af den samlede eksponering.

Figur 6.48

Kreditreducerede sikkerheder

Mio. kr.	2019		2018	
	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerheder	Eksp. dækket af garanti	Øvrige finans. sikkerheder
Institutter	2	3.639	1	2.410
Selskaber	30	8.893	87	5.524
Detail	15	593	18	440
Eksp. sikret ved pant i fast ejd.	0	12	0	6
Eksp. ved misligholdelse	10	7	13	25
Eksp. forbundet med særlig høj risiko	0	3	0	15
I alt	57	13.147	119	8.420

Figur 6.49

SMV-eksponeringer

Mio. kr.	2019	2018
Selskaber	22.842	19.697
Detail	15.346	14.998
Eksp. sikret ved pant i fast ejendom	921	829
I alt	39.109	35.524

Markedsrisiko

Udvikling i 2019

Nettorenterisikoen har i 2019 hovedsagelig været positiv med et gennemsnit i niveauet 61 mio. kr., hvilket er på niveau med 2018.

Sammenlignet med ultimo 2018 er nettorenterisikoen forøget med 43 mio. kr. til 52 mio. kr. ultimo 2019. Ændringen kan forklares med en stigning i nettorenterisikoen i handelsbeholdningen på 34 mio. kr. samt en stigning på 9 mio. kr. i nettorenterisikoen uden for handelsbeholdningen.

Nettobeholdningen af obligationer er i 2019 øget med 58 mio. kr. i forhold til 2018. Der er i 2019 sket en forøgelse af beholdningen af realkreditobligationer med 0,4 mia. kr. og en reduktion af beholdningen af obligationer udstedt af finansielle udstedere med 0,3 mia. kr.

Derudover er der sket en marginal forøgelse af valutarisikoen i 2019 sammenlignet med 2018.

Beholdningen af aktier uden for handelsbeholdningen og associerede selskaber er i 2019 øget med 111 mio. kr. til 2.078 mio. kr., hvilket bl.a. kan henføres til resultatandele og køb af aktier i Danske Andelskassers Bank. Markedsværdien af aktier i handelsbeholdningen er i 2019 reduceret med 2 mio. kr. til 132 mio. kr.

Den samlede risikoeksposering er faldet fra 4,1 mia. kr. til 3,3 mia. kr. forårsaget af en lavere bruttorenterisiko.

RISIKOEKSPONERING, MARKEDSRISIKO

3,3 mia. kr.

2018: 4,1 mia. kr.

NETTORENTERISIKO

52 mio. kr.

2018: 9 mio. kr.

VALUTARISIKO

1,3 %

2018: 1,2 %

AKTIEBEHOLDNING

2,2 mia. kr.

2018: 2,1 mia. kr.

Definition af markedsrisiko

Markedsrisiko er en samlet betegnelse for risikoen for tab som følge af, at værdien af en portefølje af finansielle instrumenter ændres grundet kurs- og prisændringer på de finansielle markeder.

Markedsrisici kan opdeles i:

- Renterisiko
- Valutarisiko
- Aktierisiko
- Råvarerisiko
- Optionsrisiko
- Egne ejendomme

Spar Nord handler og tager positioner i produkter, der indebærer en række markedsbaserede risici. De fleste af Spar Nords aktiviteter vedrørende omsætning og positionstagning omfatter relativt enkle produkter, hvoraf rentebaserede produkter er de mest handlede. Spar Nord handler også og tager positioner i aktier og valutainstrumenter, mens omsætningen af råvarer er meget begrænset.

Sektion 7

Markedsrisiko

7.1 Markedsrisikopolitik

Markedsrisikopolitikken fastlægger Spar Nords overordnede risikoprofil for markedsrisiko samt den overordnede organisatoriske ansvarsfordeling på markedsrisikoområdet med henblik på lønsomt at understøtte Spar Nords forretningsmodel.

Politikken identificerer og afgrænser de forskellige former for markedsrisici, og der angives specifikke grænser for, hvor stor risiko Spar Nord ønsker at påtage sig. Markedsrisici i Spar Nord udgøres af kreditspændrisikoen på bankens obligationsportefølje og bankens renterisiko, aktierisiko inden for og uden for handelsbeholdning og meget begrænset valuta-, options- og råvarerisiko. Politikken fastlægger principperne for, hvilke metoder de forskellige risikomål opgøres efter.

7.2 Styring, overvågning og rapportering

Til styring af markedsrisici er der etableret et instruktshierarki med tre niveauer. På første niveau definerer bestyrelsen rammerne for Spar Nord, som uddelegeres til direktionen. På næste niveau videredelegerer direktionen til Spar Nords øvrige enheder, hvoraf Handelsområdet er den markant største enhed. På tredje og sidste niveau tildeles direktørerne i Handelsområdet rammer, som de kan disponere indenfor.

Økonomaafdelingen har ansvaret for at opgøre, overvåge, kontrollere og rapportere markedsrisici. Beregningen af markedsrisici anvendes til følgende formål:

- Løbende opfølgning på de enkelte forretningsenheder både intradag og end of day
- Regelmæssig rapportering til direktion og bestyrelse
- Rapportering af regulatorisk kapital

Markedsrisici styres og overvåges gennem et integreret risikostyringssystem, hvor der dagligt følges op på alle markedsrisikotyperne på alle instruksbelagte enheder, og hvor eventuelle instruksoverskridelser rapporteres videre op i hierarkiet.

7.3 Renterisiko

Renterisiko er risikoen for tab som følge af udsving i renten. De fleste af Spar Nords renterisici uden for handelsbeholdningen stammer fra bankforretninger som ind- og udlån, leasingkontrakter, repo- og reverse repoforretninger, strategiske lån samt evt. afdækningsforretninger hertil. Renterisikoen inden for handelsbeholdningen opstår ved handel og positionstagning i obligationer og renterelaterede derivater såsom renteswaps, futures og standard renteoptioner.

Spar Nords renterisiko både inden for og uden for handelsbeholdningen opgøres på baggrund af varighedsmål samt på baggrund af det aftalte cashflow. Til brug for styring af Spar Nords beholdning af konverterbare danske realkreditobligationer anvendes modelberegnete risikonøgletal, der tager højde for det indbyggede optionselement.

For renteoptioner er ovennævnte nøgletal suppleret med de væsentligste risikofaktorer, som udtrykker følsomheden i optionspræmien ved ændringer i de underliggende parametre.

Renterisikoen vurderes dagligt, og dispositioner træffes ud fra forventningerne til den makroøkonomiske og konjunkturmæssige situation. Renterisiko i valuta omregnes til danske kroner og ved opgørelsen af nettorenterisikoen modregnes den negative renterisiko i den positive renterisiko.

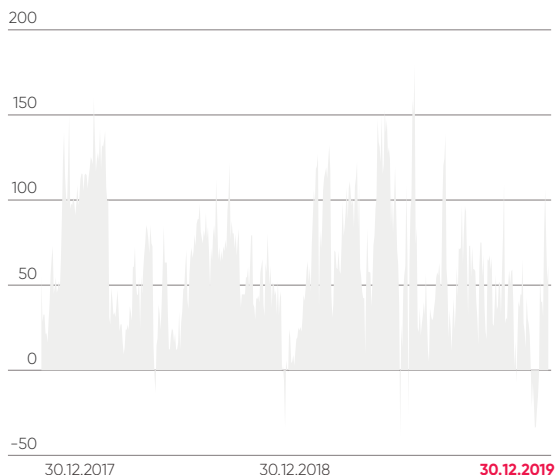
7.3.1 Udvikling i renterisiko

Figur 7.1 viser den samlede nettorenterisiko i Spar Nord ved et fald i renten på 1 procentpoint. Det vil sige en parallelforskydning af samtlige rentekurver.

Figur 7.1

Udviklingen i renterisiko

Mio. kr.

Figur 7.2

Renterisiko fordelt på løbetid og valuta

2019 Mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	-6	19	23	12	11	60
EUR	3	-10	-5	0	-4	-15
Øvrige	2	1	4	0	0	7
I alt	-1	11	23	12	7	52

2018 Mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	10	3	23	22	18	75
EUR	8	4	-20	-34	-32	-74
Øvrige	3	3	1	1	0	7
I alt	20	9	4	-11	-14	9

Sektion 7

Markedsrisiko

Spar Nords nettorenterisiko har i 2019 hovedsagelig været positiv, idet Spar Nord primært har været eksponeret mod et rentefald i markedet.

Spar Nord beregner desuden renterisikoen i forhold til varighed og valuta. Dette viser risikoen for ændringer i et afgrænset tidsinterval på rentekurven.

Figur 7.2 viser renterisikoen fordelt på de enkelte tidsintervaller ved et fald i renten på 1 procentpoint. Spar Nord er ultimo 2019 eksponeret mod rentefald i DKK og rentestigning i EUR.

7.3.2 Renterisiko inden for handelsbeholdningen

Renterisiko på positioner i handelsbeholdningen stammer primært fra obligationer, swaps og futures.

Det fremgår af figur 7.3, at nettorenterisikoen inden for handelsbeholdningen er på 41 mio. kr. ultimo 2019, hvilket er en stigning på 34 mio. kr. Spar Nord er eksponeret mod rentefald i DKK og rentestigning i EUR.

Figur 7.3

Renterisiko inden for handelsbeholdningen

2019 Mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	-4	17	22	9	11	54
EUR	3	-10	-7	-2	-5	-20
Øvrige	2	1	4	-1	0	7
I alt	2	8	19	6	7	41

2018 Mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	7	2	22	28	18	77
EUR	8	4	-21	-35	-33	-76
Øvrige	3	3	1	0	0	7
I alt	18	9	3	-7	-15	7

7.3.3 Renterisiko uden for handelsbeholdningen

Renterisiko på positioner uden for handelsbeholdningen stammer fra fastforrentede ind- og udlån fra almindelige bankforretninger, repo- og reverse repoforretninger, obligationer, renterisiko relateret til Spar Nords funding inkl. efterstillede kapitalindskud og udstedte obligationer.

Figur 7.4 viser nettorenterisikoen uden for handelsbeholdningen ved et fald i renten på 1 procentpoint fordelt på løbetid og valuta. Renterisiko uden for handelsbeholdningen i Spar Nord er ultimo 2019 positiv med 11 mio. kr. mod en positiv renterisiko på 1 mio. kr. ultimo 2018.

Banken arbejder med to risikomål til styring af renterisiko uden for handelsbeholdningen, henholdsvis ændring i nettorenteindtægter (NII) og nettorenterisikoen (EVE). NII måler påvirkningen på resultatopgørelsen ved en renteændring på 100 bp på alle balanceposter uden for handelsbeholdning over en periode på 365 dage. EVE opgøres som ændring af nettomarkedsværdien for aktiver og passiver på

Figur 7.4

Renterisiko uden for handelsbeholdningen

2019 Mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	-2	2	2	3	0	5
EUR	0	0	2	3	0	5
Øvrige	0	0	0	0	0	1
I alt	-2	2	4	6	1	11

2018 Mio. kr.	Under 3 mdr.	3 mdr. til 1 år	1 år til 3 år	3 år til 7 år	Over 7 år	I alt
DKK	3	0	1	-6	0	-2
EUR	0	0	1	2	0	3
Øvrige	-1	0	0	1	0	1
I alt	3	1	2	-4	0	1

balancen samt derivater uden for handelsbeholdningen. NII er opgjort til 76 mio. kr. og EVE er opgjort til 19 mio. kr. ultimo 2019.

7.3.4 Kreditspændrisiko

Kreditspændet måler kreditværdigheden hos obligationsudsteder og udtrykker det merafkast, der er krævet af investor for at påtage sig en risiko i eksempelvis en realkreditobligation fremfor en statsobligation. Et kreditspænd på en udstedt obligation udledes af obligationens kurs og effektive rente. Denne effektive rente sættes i forhold til en risikofri referencerente, og forskellen på disse to renter er lig kreditspændet.

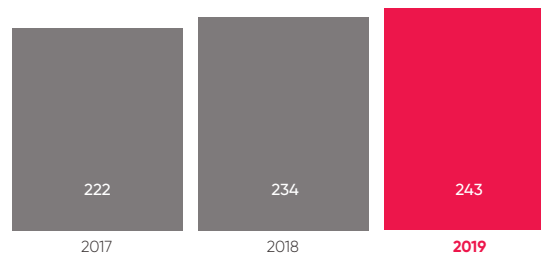
Kreditspændrisikoen er dermed risikoen for, at kreditspændene på udstederne i obligationsbeholdningen ændrer sig i ugunstig retning. Tab kan eksempelvis opstå som følge af, at kreditspændet (kreditspændet) på realkreditobligationer i forhold til statsobligationer ændres. Risikoen er også relevant for obligationer, hvor den generelle renterisiko er afdækket samt for obligationer med variabel rente.

Spar Nord anvender en fast model til måling af kreditspændrisiko. Modellen arbejder med et kreditspændstillæg, der bestemmes ud fra de historiske svingninger i obligationens kreditspænd målt i forhold til en reference-rentekurve. Modellen bygger på anerkendte statistiske betragtninger, og banken har mulighed for at backteste de beregnede resultater.

Figur 7.5

Kreditspændrisiko

Mio. kr.

Sektion 7

Markedsrisiko

7.3.5 Øvrige renterisikomål

Spar Nord har fastsat mål for ændringer i rentestrukturen, da det almindelige renterisikomål forudsætter en parallel ændring af hele rentekurven. Spar Nord måler også konveksitetsrisikoen på de rentebærende fordringer. Varigheden, som grundlag for det almindelige renterisikomål, udtrykker priskurvens hældning, mens konveksiteten er et udtryk for rentekurvens krumning.

7.3.6 Obligationsbeholdning

Spar Nords obligationsbeholdning består af 87,7 % realkreditobligationer, 6,7 % obligationer fra finansielle udstedere, 1,7 % kreditobligationer samt 3,8 % i statsobligationer.

Den samlede obligationsbeholdning er uændret sammenlignet med ultimo 2018. Underliggende er der dog sket en forskydning i sammensætning, da beholdningen i realkreditobligationer er forøget med 0,4 mia. kr., mens obligationer fra finansielle udstedere er reduceret 0,3 mia. kr.

Ultimo 2019 har 84,5 % af Spar Nords obligationsbeholdning en AA rating eller bedre.

Figur 76

Obligationsbeholdning fordelt på udstedertype *)

Mio. kr./%	2019	2018	2019	2018
Realkreditobligationer	14.026	13.598	87,7	85,4
Finansielle udstedere	1.077	1.422	6,7	8,9
Kreditobligationer	277	259	1,7	1,6
Statsobligationer	604	648	3,8	4,1
Obligationer i alt	15.985	15.928	100,0	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 77

Obligationsbeholdning fordelt på rating *)

Mio. kr./%	2019	2018	2019	2018
AAA	13.080	13.412	81,8	84,2
AA	425	439	2,7	2,8
A	1.551	1.151	9,7	7,2
BBB	590	713	3,7	4,5
BB	80	66	0,5	0,4
B	6	12	0,0	0,1
CCC	0	0	0,0	0,0
CC	0	0	0,0	0,0
C	0	0	0,0	0,0
Uden rating	254	134	1,6	0,8
Ufordelt	0	0	0,0	0,0
Obligationer i alt	15.985	15.928	100,0	100,0

*) Obligationsbeholdning tillagt køb og salg på spot og termin

Figur 78

Obligationsbeholdning 2019

Mio. kr./%	Oprindelse	Rating-gruppe		
Realkreditobligationer	Danmark	AAA	11.770	73,6
		A	1.131	7,1
		Unrated	4	0,0
	Norge	AAA	1.122	7,0
				14.026
Finansielle udstedere	Danmark	AA-A	130	0,8
		BBB-Unrated	658	4,1
	Norge	A-BBB	169	1,1
	Sverige	A	61	0,4
	Finland	A-BBB	53	0,3
	Andre	AAA-Unrated	5	0,0
				1.077
Kreditobligationer	Danmark	BBB-Unrated	63	0,4
	Andre	AA-Unrated	214	1,3
				277
Statsobligationer	Danmark	AAA-AA	518	3,2
	Europa	AAA	84	0,5
	Udenfor Europa	AAA	3	0,0
				604
I alt			15.985	100,0
Egne obligationer	Danmark	Unrated	10	

Obligationsbeholdning 2018

Mio. kr./%	Oprindelse	Rating-gruppe		
Realkreditobligationer	Danmark	AAA	11.970	75,2
		A	404	2,5
		Unrated	5	0,0
	Sverige	AAA	138	0,9
	Norge	AAA	1.082	6,8
			13.598	85,4
Finansielle udstedere	Danmark	AA-A	192	1,2
		BBB-Unrated	658	4,1
	Norge	A-BBB	328	2,1
	Østrig	A-BBB	178	1,1
	Sverige	A-BBB	61	0,4
	Andre	AAA-Unrated	6	0,0
				1.422
Kreditobligationer	Danmark	BBB-Unrated	79	0,5
	Andre	AA-Unrated	180	1,1
				259
Statsobligationer	Danmark	AAA-AA	555	3,5
	Europa	AAA	92	0,6
	Udenfor Europa	AAA	2	0,0
				648
I alt			15.928	100,0
Egne obligationer	Danmark	Unrated	4	

Sektion 7

Markedsrisiko

Figur 7.9

Valutarisiko

Mio. kr.	Valutaposition		Valutarisiko	
	2019	2018	2019	2018
EUR	53	37	1,1	0,7
SEK	1	2	0,0	0,0
USD	3	1	0,1	0,0
GBP	1	3	0,0	0,1
CHF	0	0	0,0	0,0
NOK	6	7	0,1	0,1
JPY	0	1	0,0	0,0
Øvrige	1	9	0,0	0,2
I alt	64	59	1,3	1,2

7.4 Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tab på positioner i valuta som følge af ændringer i valutakurserne. Valutaoperationer indgår i opgørelsen med den deltajusterede position.

Valutarisikoen er vist i figur 7.9. Beregningen tager udgangspunkt i, at alle valutakurser udvikler sig i en ugunstig retning med 2 %.

Af figur 7.9 fremgår det, at valutarisikoen ultimo 2019 udgør 64 mio. kr., hvilket er en forøgelse af risikoen på 5 mio. kr. sammenlignet med ultimo 2018. Ændringen er forårsaget af en stigning i valutapositionen i EUR og en formindskelse af position i øvrige valutaer.

7.5 Aktierisiko

Aktierisiko er risikoen for tab som følge af ændringer i aktiekurserne. Aktiepositionerne er den beregnede nettoværdi af lange og korte aktiepositioner samt aktierelaterede instrumenter.

Opgørelsen af aktiepositionerne er fordelt på positioner inden for handelsbeholdningen og uden for handelsbeholdningen.

7.5.1 Aktier inden for handelsbeholdningen

Aktier inden for handelsbeholdningen er aktier, som erhverves med handelshensigt.

Af figur 7.10 fremgår det, at beholdningen af aktier inden for handelsbeholdningen er reduceret fra 134 mio. kr. ultimo 2018 til 132 mio. kr. ultimo 2019, hvilket skyldes et lille fald i bankens beholdning af unoterede aktier.

Figur 7.10

Aktierisiko inden for handelsbeholdningen

Mio. kr.	2019	2018
Børsnoterede aktier inden for handelsbeholdningen	106	106
Unoterede aktier inden for handelsbeholdningen	26	28
I alt	132	134

7.5.2 Aktier uden for handelsbeholdningen

Aktier uden for handelsbeholdningen er kendetegnet ved, at de ikke er erhvervet med handelshensigt. Desuden skelner Spar Nord mellem aktier i strategiske samarbejdspartnere, herunder sektorselskaber, associerede selskaber samt øvrige aktier uden for handelsbeholdningen.

Aktier i strategiske samarbejdspartnere i den finansielle sektor er aktier i selskaber, som har til formål at understøtte pengeinstitutternes forretning inden for realkredit, betalingsformidling, investeringsforeninger mv. Deltagelse i de pågældende selskaber anses for at være en forudsætning for Spar Nords drift.

I flere af sektorselskaberne omfordeles aktierne således, at pengeinstitutternes ejerandel afspejler det enkelte pengeinstituts forretningsomfang med sektorselskabet.

Omfordelingen sker typisk med udgangspunkt i sektorselskabets indre værdi. Spar Nord regulerer på den baggrund den indregnede værdi af disse aktier, når der foreligger ny information, som understøtter en ændret dagsværdiansættelse. I andre sektorselskaber omfordeles aktierne ikke, men måles med udgangspunkt i en dagsværdi svarende til indre værdi eller anden anerkendt værdiansættelsesmetode, herunder diskontering af cashflow og markedsforventninger til egenkapitalforrentningskrav. Reguleringerne i værdierne af aktierne i disse selskaber indregnes i resultatopgørelsen.

Figur 7.11

Aktierisiko uden for handelsbeholdningen

Mio. kr.	2019	2018
Aktier i kredit- og finansieringsinstitutter	1.245	1.285
Aktier i adm.selskaber til investeringsforeninger	193	197
Aktier i pensionsinstitutter	2	2
Aktier i dataleverandør	0	0
Aktier i betalingsformidlingsvirksomhed	8	0
Andre aktier	67	60
Aktier i strategiske samarbejdspartnere i alt	1.514	1.545
Realiseret gevinst	21	4
Urealiseret gevinst	69	186
Associerede selskaber	470	333
Øvrige aktier uden for handelsbeholdningen	93	89
I alt	2.078	1.967

Den samlede beholdning af aktier uden for handelsbeholdningen er forøget med 111 mio. kr. til 2.078 mio. kr. ultimo 2019.

Sektion 7

Markedsrisiko

Aktier i strategiske samarbejdspartnere er faldet med 31 mio. kr., hvilket kan forklares af to modsatte effekter, nemlig en reduktion af DLR-aktier i forbindelse med salg og omfordeling samt en stigning fra værdireguleringer af beholdningen.

Den øgede værdi af associerede virksomheder på 137 mio. kr. skyldes hovedsageligt Spar Nords ejendel i Danske Andelskassers Bank, hvor andelen af selskabets egenkapital er øget med baggrund i deres gevinst ved salg af aktier i Sparinvest samt selskabets indtjening. Herudover har Spar Nord købt yderligere aktier i Danske Andelskassers Bank i 2019.

7.6 Råvarerisiko

Spar Nord påtager sig kun i meget begrænset omfang råvarerisiko. Råvareeksponeringen opgøres som en bruttoeksponering, hvor der kun er modregning for kontrakter med samme underliggende råvare, samme forfaldsdato mv.

7.7 Optionsrisiko

Spar Nord anvender derivater til afdækning og styring af Spar Nords risici. Heriblandt er optioner samt produkter, der indeholder en indbygget option. Spar Nords optionsrisici stammer primært fra rente- og valutaoptioner samt positioner i konverterbare realkreditobligationer.

Optionsrisici opgøres ved udregning af positionernes delta-, gamma-, vega- og thetarisiko.

7.8 Følsomhedsanalyse

Figur 7.12 illustrerer, hvorledes Spar Nords resultatopgørelse vil blive påvirket, såfremt renten ændrer sig, hvis aktiekurserne falder, eller hvis alle valutakurserne flytter sig i ugunstig retning.

Det fremgår af figur 7.12, at effekten af en rentestigning vil være et tab svarende til 0,4 % af aktionærernes egenkapital. Desuden vil effekten af et fald på 10 % af værdien af aktiebeholdningen inden for og uden for handelsbeholdningen resultere i et tab svarende til 2,3 % af aktionærernes egenkapital.

Figur 7.12

Følsomhedsanalyse *)

Mio. kr./%	Drifts-effekt		Egenkapitals-effekt	
	2019	2018	2019	2018
Rentestigning på 1 procentpoint	-32	-6	-0,4	-0,1
Rentefald på 1 procentpoint	32	6	0,4	0,1
Aktiekursfald på 10 % i handelsbeholdningen	-10	-10	-0,1	-0,1
Fald i dagsværdi på 10 % for aktier uden for handelsbeholdningen	-197	-186	-2,2	-2,2
Valutakursændring på 2 % i ugunstig retning	-1	-1	0,0	0,0

*) Følsomhedsoplysningerne viser effekten af isolerede ændringer i renterne i handelsbeholdningen, mens effekten af ændringer i valutakurserne og beholdningen af aktier er for positioner både inden for og uden for handelsbeholdningen. Den driftsmæssige effekt og effekten på aktionærernes egenkapital er beregnet efter skat.

7.9 Egne ejendomme

Ejendomme indregnes ved erhvervelsen til kostpris og måles efterfølgende til dagsværdi. Dagsværdi opgøres ud fra aktuelle markedsdata på baggrund af en afkastmodel, hvori ejendommens lejeindtægt og driftsomkostninger indgår, herunder administration og vedligeholdelse.

Driftsomkostninger og vedligeholdelse beregnes med udgangspunkt i den enkelte ejendoms stand, byggeår, materialevalg mv. Ud fra det beregnede driftsafkast og individuelt fastsat afkastprocent beregnes ejendommens dagsværdi. Afkastprocenten fastsættes med baggrund i den enkelte ejendoms beliggenhed, anvendelsesmuligheder og vedligeholdelsesstand mv.

Dagsværdien af den enkelte ejendom revurderes minimum en gang årligt med udgangspunkt i det aktuelle udlejningsmarked og renteniveau. Der indhentes ekstern vurdering fra ejendomsmægler til understøttelse af beregninger af dagsværdien herunder de anvendte lejepriser og forrentningsprocenter.

I 2019 er der på domicilejendomme foretaget negative værdiændringer på i alt 10 mio. kr., som indregnes i anden totalindkomst direkte i egenkapitalen. Der er netto nedskrivninger for i alt 2 mio. kr., hvilket indregnes under af- og nedskrivninger i resultatopgørelsen. For yderligere beskrivelse af den regnskabsmæssige behandling af ejendomme henvises til Spar Nords årsrapport.

Figur 7.13 viser Spar Nords ejendomme fordelt efter afkastprocenter.

Figur 7.13

Afkast/forrentning

Mio. kr.	2019		2018	
	Antal ejendomme	Værdi ultimo	Antal ejendomme	Værdi ultimo
-> 7 %	11	204	12	212
7 % - 8 %	15	320	16	341
8 % - 9 %	14	131	13	130
I alt	40	656	41	683

De væsentligste forudsætninger ved beregning af dagsværdi af investerings- og domicilejendomme er afkastkrav og lejeniveau.

En forøgelse af afkastkrav på 0,5 procentpoint vil alt andet lige reducere dagsværdien med 44 mio. kr. ultimo 2019 – samme niveau som ultimo 2018.

En nedsættelse af lejeniveauet med 5 % vil alt andet lige reducere dagsværdien med 30 mio. kr. ultimo 2019 – samme niveau som ultimo 2018.

Operationel risiko

Udvikling i 2019

Der har i 2019 været særlig fokus på at styrke bankens IT-risikostyring samt optimere interne processer og kontrolniveau i relation til hvidvask- og GDPR-området for dermed at reducere det operationelle risikoniveau.

Definition af operationel risiko

Ved operationel risiko forstås risiko for økonomiske tab som følge af uheldsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige fejl og systemmæssige fejl eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

Operationel risiko omfatter desuden Modelrisiko, der er risikoen for tab som følge af beslutninger, der hovedsagelig baseres på resultater fra interne modeller. De operationelle risici opstår ved fejl i udviklingen, gennemførelsen eller anvendelsen af sådanne modeller.

De operationelle risici kategoriseres efter de syv risikotyper, Basel III definerer:

- ansættelsesvilkår og sikkerhed på arbejdspladsen
- ekstern svig
- forretningsnedbrud og systemfejl
- intern svig
- kunder, produkter og forretningspraksis
- ordreforvikling/levering og procesforvaltning
- skader på fysiske aktiver

RISIKOEKSPONERING, OPERATIONEL RISIKO

5,6 mia. kr.

2018: 5,7 mia. kr.

8.1 Politik for operationel risiko

Spar Nords bestyrelse har fastlagt en politik for operationel risiko, hvor målet er at skabe overblik over Spar Nords operationelle risici, således at antallet af fejl minimeres og tab reduceres.

For at sikre, at det operationelle risikoniveau holdes på et acceptabelt niveau, har Spar Nords bestyrelse defineret en risikoappetit. Identificeres der risici uden for appetitten, udarbejdes der handlingsplaner, således risici mitigeres.

8.2 Styring, overvågning og rapportering

Alle aktiviteter i Spar Nord er forbundet med operationel risiko, hvorfor det er en væsentlig opgave at arbejde på at begrænse det operationelle risikoniveau mest muligt.

Operationel risiko styres på tværs af Spar Nord gennem et omfattende system af forretningsgange og kontrolforanstaltninger udarbejdet med henblik på at sikre et optimalt procesmiljø.

Opfølgning og rapportering vedrørende operationel risiko er forankret i Risikostyring, mens ansvaret for håndtering af risiciene ligger hos de forretningsansvarlige enheder samt risikoejerne. Der er således sikret en klar funktionsadskillelse mellem udførelse og kontrol af aktiviteter.

I Spar Nord registreres og kategoriseres tabsgivende hændelser over 10.000 kr., og der foregår løbende registrering af identificerede risici med rapportering til risikoejer, direktionen og bestyrelsen.

Rapporteringen til bestyrelse, direktion og risikoejere sker kvartalsvis. Risikoejerne modtager orientering om periodens tabshændelser og identifikation af nye risici for det pågældende forretningsområde. Bestyrelse og direktion modtager en opsummering på væsentlige nye risici eller eventuelle opdateringer til eksisterende risici. Dertil modtager de en opgørelse over de samlede tabshændelser.

Der rapporteres særskilt til direktion og bestyrelse, såfremt en faktisk tabshændelse overstiger 5 mio. kr.

Den systematiske registrering og kategorisering af tabshændelser skaber overblik over kilder til tab og erfaringsgrundlag, der benyttes proaktivt i styringen af bankens operationelle risici.

Sektion 8

Operationel risiko

8.3 Tabshændelser

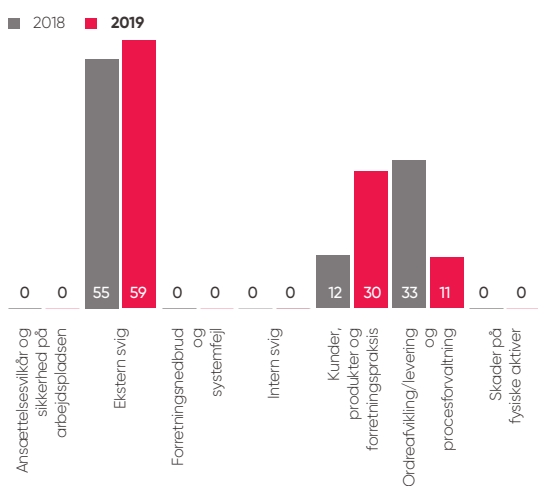
Spar Nords operationelle tabshændelser fordeler sig primært på risikotyperne "ekstern svig", "kunder, produkter og forretningspraksis" samt "ordreafvikling/levering og procesforvaltning"

Af figur 8.1 fremgår antal operationelle tabshændelser fordelt på risikotype, hvor ekstern svig i 2019 udgjorde 59 % af hændelserne (2018: 55 %), kunder, produkter og forretningspraksis 30 % (2018: 12 %) mens ordreafvikling og procesforvaltning udgjorde 11 % (2018: 33 %).

Størstedelen af de indtrufne tabshændelser består af hændelser med begrænset økonomisk påvirkning, hvor der primært er tale om hændelser vedrørende misbrug af betalingskort og netbankssvindel. De resterende tabshændelser relaterer sig særligt til operationelle fejl i den traditionelle bankdrift.

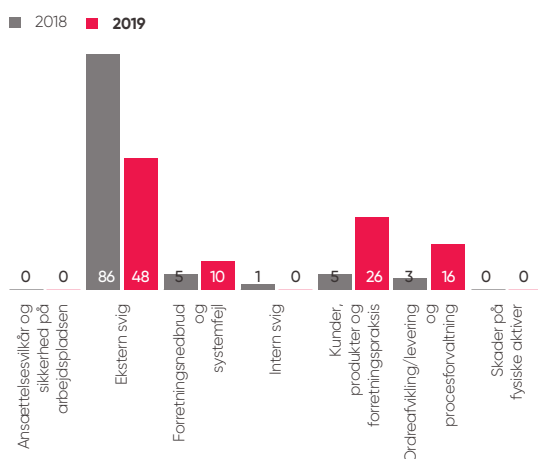
Figur 8.1

Antal operationelle tabshændelser fordelt på risikotype %

Figur 8.2

Operationelle tabsbeløb fordelt på risikotype %

Figur 8.2 viser fordelingen af tabene i 2019, som beløbsmæssigt udgør 48 % på ekstern svig (2018: 86 %), 10 % på forretningsnedbrud og systemfejl (2018: 5 %), 0 % på intern svig (2018: 1 %), 26 % på kunder, produkter og forretningspraksis (2018: 5 %) samt 16 % på ordreafvikling og procesforvaltning (2018: 3 %).

Det samlede tab i 2019 er væsentligt lavere end i 2018, hvilket kan henføres til en enkeltstående tabshændelse i 2018, der resulterede i et tab på ca. 45 mio. kr.

Med udgangspunkt i den regelmæssige rapportering, som Spar Nords bestyrelse og direktion modtager, er det ledelsens opfattelse, at banken har et tilfredsstillende niveau af foranstaltninger, der skal imødegå risikoen for at blive ramt af større operationelle tab.

8.4 IT-sikkerhed

Information og informationssystemer er af væsentlig betydning for Spar Nord, og IT-sikkerheden har derfor vital betydning for virksomhedens troværdighed og fortsatte eksistens. Spar Nords IT-sikkerhedsfunktion, direktion og bestyrelse forholder sig løbende til IT-sikkerheden.

IT-sikkerhedsfunktionen arbejder ud fra et besluttet sikkerheds- og risikoniveau med fokus på, at bankens daglige forretninger og aktiviteter til enhver tid er understøttet af en sikker og troværdig IT-infrastruktur. IT-sikkerhedsfunktionen har enterprisenansvar for overholdelse af det vedtagne IT-sikkerhedsniveau samt IT-beredskabet i Spar Nord. IT-sikkerhedsfunktionen medvirker til og kontrollerer, at Spar Nords IT-aktiviteter beskyttes mest muligt imod interne og eksterne trusler. Det er således IT-sikkerhedsfunktionens opgave at sikre efterlevelse af lovgivnings- og sektormæssige krav, Spar Nords egne krav samt kundernes forventninger til Spar Nords efterlevelse af tilgængelighed, fortrolighed og integritet.

Spar Nords arbejde med IT-sikkerhed tager udgangspunkt i lovgivningsmæssige forhold samt hensyn til den løbende drift. Drift af IT-installationer i Spar Nord og hos leverandører skal ske efter dokumenterede driftsplaner og vejledninger. Driften skal være sikker og stabil, hvilket skal sikres gennem størst mulig automatisering og løbende kapacitetstilpasning. Hos leverandører skal dette sikres ved skriftlige aftaler. Arbejdet med IT-sikkerhed inkluderer også udarbejdelse af nødplaner og beredskabsplaner samt periodisk test af beredskabet, der tager sigte på, at en fortsat drift vil kunne sikres på et tilfredsstillende niveau, på trods af eventuelle ekstraordinære begivenheder.

For at beskytte Spar Nord mod den stigende trussel på cybersikkerhedsområdet har IT-sikkerhedsfunktionen løbende gennemført awareness-aktiviteter for medarbejderne og deltaget i sektorspecifikke samarbejder for at styrke den interne viden om informationssikkerhed.

Sektion 8

Operationel risiko

8.5 Compliancerisici

Operationel risiko omfatter ligeledes compliancerisici, der identificeres via Compliancefunktionen.

Compliancefunktionen er en uafhængig funktion, der har til formål at vurdere, kontrollere og rapportere på bankens efterlevelse af gældende lovgivning, praksis og markedsstandarder. Herved mindskes risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab.

Compliancefunktionen arbejder med en risikobaseret tilgang til hvilke områder, der gennemgås. I 2019 har funktionen blandt andet haft fokus på efterlevelse af Hvidvaskområdet, Markedsmisbrugsforordningen, governanceregler og MiFID II.

Compliancefunktionen er forankret i Juridisk afdeling og rapporterer til direktion og bestyrelse.

8.6 Hvidvaskrisici

Banken har stort fokus på hvidvask (AML), herunder de risikobegrænsende foranstaltninger, der skal iværksættes for at undgå, at banken bliver misbrugt til hvidvask og finansiering af terrorisme.

AML-funktionen har til formål at sikre, at banken er compliant med lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask og finansiering af terrorisme samt forordning om pengeoverførsel og EU's terrorforordninger.

I 2019 har der fortsat været fokus på at optimere og systemunderstøtte bankens allerede eksisterende processer. Derudover er der sket en opnormering af ressourcerne i AML-funktionen.

Der opleves fortsat en stigning af underretninger til Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet (SØIK), hvilket er i tråd med den øvrige finansielle sektor. I 2019 havde Spar Nord 1.750 indberetninger til SØIK, hvor der i 2018 blev indberettet 1.071 sager.

AML-funktionen er forankret i Juridisk afdeling og rapporterer til direktion og bestyrelse.

8.7 Databeskyttelsesforordningen (GDPR)

2019 har været kendetegnet ved et fortsat fokus på at implementere nye processer og højne kompetenceniveauet i organisationen på databeskyttelsesområdet for at reducere den operationelle risiko.

Bankens databeskyttelsesrådgiver arbejder ud fra en risikobaseret tilgang til, hvilke områder der gennemgås. I 2019 har der blandt andet været fokus på efterlevelsen af tilsyn med databehandlere.

Databeskyttelsesrådgiveren er forankret i Juridisk afdeling og rapporterer til direktion og bestyrelse.

8.8 Produkter og tjenesteydelser

Risici forbundet med implementering af nye produkter og tjenesteydelser identificeres og vurderes i henhold til etablerede interne procedurer forinden endelig godkendelse i bankens direktion og/eller bestyrelse.

Gennem risikoanalyser og udtalelser hos udvalgte høringsparter, herunder bl.a. udtalelser fra bankens Økonomiafdeling, Juridisk afdeling samt den risikoansvarlige sikres derved en fyldestgørende belysning af bankens- og kundernes risici. Den risikoansvarlige har endvidere i henhold til loven ret til at kræve, at en ændring af et eksisterende produkt behandles som et nyt produkt.

Godkendelsesprocedurerne fremgår af bankens produktpolitikker for henholdsvis finansielle produkter og øvrige bankprodukter. Politikkerne behandles årligt i bankens risikoudvalg, som herefter indstiller politikkerne til endelig godkendelse i bankens bestyrelse.

I tilknytning til bankens politik for finansielle produkter er der udarbejdet en distributionsstrategi, hvis overordnede formål er at sikre, at banken distribuerer de rette produkter til de rette kunder.

Risikoerklæring

Spar Nords bestyrelse har 6. februar 2020 godkendt Spar Nords risikorapport for 2019.

Det er bestyrelsens vurdering, at Spar Nords risiko-styring overholder gældende regler og standarder, er passende og effektiv og er i overensstemmelse med Spar Nords forretningsmodel. Det er endvidere bestyrelsens vurdering, at Spar Nords risikostyringssystemer er tilstrækkelige i forhold til risikoappetit og strategi, således der herved sikres going concern.

Det er vurderingen, at Spar Nords overordnede risikoprofil i tilknytning til forretningsstrategi, forretningsmodel og nøgletal giver et retvisende billede af Spar Nords risikostyring herunder af den vedtagne risikoprofil og risikoappetit.

Bestyrelsens vurdering udspringer af den af bestyrelsen vedtagne forretningsmodel og strategi samt materiale og rapporter forelagt for bestyrelsen af direktionen, intern revision, Spar Nords risikoansvarlige og complianceansvarlige.

Det er kernen i Spar Nords strategi, vision og værdigrundlag, at Spar Nord ønsker at være en stærk og attraktiv bank for private kunder samt mindre og mellemstore virksomheder i de lokalområder, hvor banken er repræsenteret. Spar Nord ønsker at drive en lønsom forretning baseret på en prissætning af Spar Nords produkter, der afspejler den risiko og kapitalbinding, som Spar Nord påtager sig. Spar Nord ønsker til stadighed og ud fra en helhedsvurdering af forretningsomfanget med kunder og modparter at fastholde et passende og robust kapitalgrundlag, der understøtter forretningsmodellen.

Bestyrelsens gennemgang af Spar Nords forretningsmodel og politikker viser, at de overordnede krav til de enkelte risikoområder på en hensigtsmæssig måde er afspejlet i politikker og specificerede grænser, herunder i bestyrelsens retningslinjer til direktionen og videregivne beføjelser til andre organisatoriske enheder. De specificerede grænser vurderes at være udformet således, at de er gennemsigtige og kontrollerbare.

Gennemgangen viser endvidere, at de reelle risici ligger inden for grænserne fastsat i de enkelte politikker og i videregivne beføjelser, og det er på den baggrund bestyrelsens vurdering, at der er overensstemmelse mellem forretningsmodel, politikker, retningslinjer og de reelle risici inden for de enkelte områder.

For oplysninger og nøgletal vedrørende Spar Nords risikoprofil henvises til nærværende risikorapport samt årsrapportens afsnit vedrørende risici.

Direktionen

Lasse Nyby
Adm. direktør

John Lundsgaard
Bankdirektør

Lars Møller
Bankdirektør

Bestyrelsen

Kjeld Johannesen
Bestyrelsesformand

Per Nikolaj Bukh
Næstformand for bestyrelsen

Lene Aaen

Kåj Christiansen

**Morten Bach
Gaardboe**

Laila Mortensen

Jannie Skovsen

**Gitte Holmgaard
Sørensen**

John Sørensen

Spar Nord Bank A/S

Skelagervej 15
Postboks 162
9100 Aalborg

Telefon 96 34 40 00
Telefax 96 34 45 60

www.sparnord.dk
sparnord@sparnord.dk

CVR. nr. 13 73 75 84